

PROČ JE ELEKTŘINA 8x DRAŽŠÍ

Analýza vývoje cen a příčin zdražování elektrické energie
v ČR v letech 1991 - 2014

Ing. Bronislav Bechník, Ph.D.

Osíčko

srpen 2014

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů a granty od DBU,
Patagonie a IVF

Ing. Bronislav Bechník, Ph.D., se dlouhodobě věnuje otázkám souvisejícím s trvalou udržitelností. Jmenovitě se jedná o energetickou efektivnost, energetickou nezávislost, obnovitelné zdroje energie a trvale udržitelné stavebnictví a zemědělství.

Od roku 2009 je členem redakční rady odborného portálu TZB-info a odborným garantem oboru Obnovitelná energie a úspory na tomto portálu. Kromě toho je členem redakční rady časopisů Energie 21 a Alternativní energie.

V minulosti pracoval například v neziskové organizaci Czech RE Agency, kde se účastnil několika mezinárodních projektů zaměřených na propagaci obnovitelných zdrojů energie (Solpool, PV Legal, PV-NMS-NET, PV Grid, European Solar Days).

Má vzdělání v technických oborech – v elektrotechnice, strojírenství a stavebnictví. Ve své disertační práci se věnoval vlivu vlhkosti na energetickou bilanci pasivních staveb.

Analýza byla zpracována na zakázku Hnutí DUHA

Shrnutí

Na základě veřejně dostupných dat byla provedena analýza vývoje cen elektřiny od roku 1991 až do současnosti. Jako reprezentativní sazby cen elektřiny pro domácnosti byly vybrány:

- jednotarifní sazba pro běžnou spotřebu (D02d) při spotřebě 2 MWh/rok; a
- dvoutarifní sazba pro akumulční spotřebiče s dobou trvání nízkého tarifu v délce 8 hodin (D25d) při spotřebě 2 MWh/rok ve vysokém tarifu (VT) a 2,5 MWh/rok v nízkém tarifu (NT).

Uvedené roční spotřeby elektřiny zhruba odpovídají průměrným spotřebám daných sazeb podle statistik Energetického regulačního úřadu (ERÚ).

Tabulka 1: Vývoj cen elektřiny

Rok	Průměrná cena elektřiny				Podpora OZE, KVET a DZ			Průměrná mzda	
	v sazbě D02d při spotřebě 2 MWh/rok		v sazbě D25d při spotřebě 2 MWh/rok ve VT + 2,5 MWh/rok v NT		Kč/kWh	roční změna ¹ (% z ceny elektřiny)		Kč/měsíc	změna za rok
	Kč/kWh	změna za rok	Kč/kWh	změna za rok		v sazbě D02d	v sazbě D25d		
1991	0,62		0,40					3 792	
1992	1,02	64,8 %	0,68	67,3 %				4 644	22,5 %
1993	1,07	5,1 %	0,71	4,9 %				5 904	27,1 %
1994	1,17	9,1 %	0,77	9,0 %				7 004	18,6 %
1995	1,32	12,8 %	0,87	12,1 %				8 307	18,6 %
1996	1,52	15,0 %	1,00	15,0 %				9 825	18,3 %
1997	1,76	15,7 %	1,15	15,2 %				10 802	9,9 %
1998	2,04	16,0 %	1,33	16,1 %				11 801	9,2 %
1999	2,54	24,4 %	1,65	24,1 %				12 797	8,4 %
2000	2,96	16,5 %	1,95	17,8 %				13 219	3,3 %
2001	3,45	16,7 %	2,15	10,7 %				14 378	8,8 %
2002	3,80	10,0 %	2,32	7,9 %	0,008 ²	0,2 %	0,3 %	15 524	8,0 %
2003	3,65	-3,8 %	2,25	-3,3 %	0,020 ²	0,3 %	0,5 %	16 430	5,8 %
2004	3,79	3,9 %	2,33	3,7 %	0,042 ²	0,6 %	0,9 %	17 466	6,3 %
2005	3,80	0,3 %	2,34	0,4 %	0,039	-0,1 %	-0,1 %	18 344	5,0 %
2006	4,09	7,4 %	2,63	12,4 %	0,028	-0,3 %	-0,4 %	19 546	6,6 %
2007	4,39	7,4 %	2,82	7,5 %	0,034	0,1 %	0,2 %	20 957	7,2 %
2008	4,71	7,3 %	3,10	9,8 %	0,041	0,1 %	0,2 %	22 592	7,8 %
2009	5,21	10,7 %	3,46	11,5 %	0,052	0,2 %	0,3 %	23 344	3,3 %
2010	5,13	-1,5 %	3,42	-1,0 %	0,166	2,2 %	3,3 %	23 864	2,2 %
2011	5,28	2,9 %	3,58	4,6 %	0,370	3,9 %	5,7 %	24 455	2,5 %
2012	5,44	2,9 %	3,73	4,2 %	0,419	0,9 %	1,3 %	25 067	2,5 %
2013	5,59	2,7 %	3,86	3,6 %	0,583	2,9 %	4,2 %	25 078	0,0 %
2014	5,01	-10,4 %	3,42	-11,4 %	0,495	-1,8 %	-2,6 %	25 159 ³	0,3 %

¹ Roční změna příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ je vztahována k ceně elektřiny, je tedy možné údaje přímo porovnávat se změnami cen elektřiny (například v roce 2004 vzrostla cena elektřiny v sazbě D02d o 3,9 %, z toho 0,6 % připadlo na růst příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ).

² Odhad (odečteno z grafu).

³ Za první polovinu roku 2014.

Ve sledovaném časovém úseku proběhlo několik kratších období rychlého zvyšování cen elektřiny. Jednalo se především o rok 1991, kdy ceny elektřiny pro domácnosti vzrostly skokově o 65 % v sazbě D02d a o 67 % v sazbě D25d. V letech 1996 až 2001 rostly ceny elektřiny v průměru o zhruba 17 % ročně v sazbě D02d, respektive o zhruba 16 % ročně v sazbě D25d. V letech 2006 až 2009 se růst cen pohyboval v průměru kolem 8 % ročně v sazbě D02d, respektive kolem 10 % ročně v sazbě D25d.

Oproti tomu byla i dvě období pomalejšího růstu cen. V letech 2002 až 2005 rostly ceny elektřiny v průměru o necelá 3 % ročně v sazbě D02d, respektive o 2 % ročně v sazbě D25d. V letech 2011 až 2013 rostly ceny elektřiny o necelá 3 % ročně v sazbě D02d, respektive o 4 % ročně v sazbě D25d.

V 90. letech způsobila rychlý růst cen řízená deregulace, přičemž zpočátku byl doprovázen odpovídajícím růstem průměrné mzdy. Kolem roku 2000 však již ceny elektřiny rostly výrazně rychleji než průměrná mzda.

V letech 2006 až 2009 souvisel rychlý růst cen elektřiny se spekulativním růstem cen energetických komodit (a komodit obecně) před finanční krizí, k níž došlo v roce 2008. Protože elektřina je obchodována až s několikaletým předstihem před fyzickou dodávkou, projevil se růst v cenách elektřiny pro domácnosti se zpožděním.

Samostatně lze jednotlivé složky ceny elektřiny sledovat na fakturách domácností teprve od roku 2006. Do té doby se cena elektřiny skládala pouze ze dvou složek – stálého platu (Kč/měsíc) a ceny za odebrané množství elektřiny (Kč/kWh). Do uvedeného časového úseku spadá pouze jedno období rychlého růstu cen elektřiny v letech 2006 až 2009 a období mírného růstu v letech 2011 až 2013.

Výše regulované platby za distribuci elektřiny se u všech distribučních společností zvyšovala do roku 2010. Následně ERÚ cenu za distribuci snížil, nejdříve u společnosti PREdistribuce v roce 2011 a u společnosti E.ON Distribuce v roce 2012. U všech distribučních společností byla platba za distribuci snížena v roce 2014. U všech distribučních společností je výše platby za distribuci v současnosti zhruba na úrovni roku 2006, a to jak v sazbě D02d, tak v sazbě D25d. V poměru k celkové ceně elektřiny poklesl podíl platby za distribuci v sazbě D02d z 46 až 47 % v roce 2006 na 37 až 38 % v roce 2014; v sazbě D25d došlo k poklesu z 34 až 36 % v roce 2006 na 26 až 28 % v roce 2014.

U všech obchodníků s elektřinou od roku 2006 do roku 2009 cena za tzv. silovou elektřinu (stálý plat + cena za dodávku elektřiny) velmi významně vzrostla. U jednotlivých sledovaných obchodníků s elektřinou se jednalo o růst o 51 až 67 % v sazbě D02d, respektive o 47 až 66 % v sazbě D25d. V důsledku toho podíl na ceně elektřiny vzrostl z 34 % na 42 % v sazbě D02d, respektive ze 42 % na 50 % v sazbě D25d. V následujícím období ceny klesaly, v současnosti jsou jen o 11 až 19 % vyšší než v roce 2006. Podíl v celkové ceně elektřiny v současnosti klesl na 32 % v sazbě D02d, respektive na 37 % v sazbě D25d.

Velmi diskutovaný je růst cen elektřiny v důsledku podpory obnovitelných zdrojů energie, kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů (OZE, KVET a DZ).

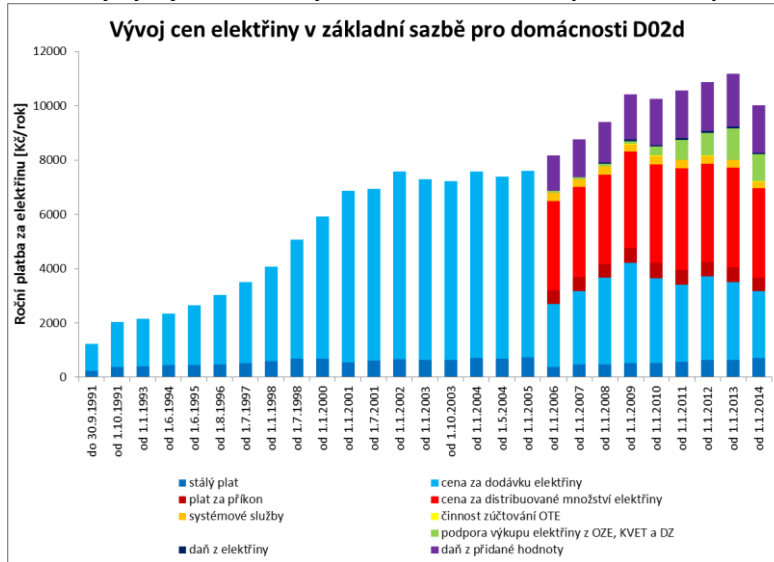
V této souvislosti je nutno upozornit, že do roku 2001 příspěvek na podporu OZE, KVET a DZ vůbec neexistoval a v následujícím období do roku 2009 byl podíl této složky v ceně elektřiny nižší než 1 %. Do roku 2009 přitom ceny elektřiny rostly v průměru o 13 % ročně, zatímco od roku 2011 do roku 2013 (vynecháváme pokles v roce 2010 a v roce 2014) rostly o 3 % ročně v sazbě D02d, respektive o 4 % ročně v sazbě D25d.

Podíl příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ se v současnosti pohybuje kolem 10 % z ceny elektřiny v sazbě D02d a kolem 15 % v sazbě D25d. Zároveň je však obecně přijímáno, že podpora OZE je jednou z příčin, nebo dokonce hlavní příčinou poklesu cen elektřiny na energetických burzách od roku 2008 [BEE].

Změny cen a jejich příčiny

Cenu elektřiny ve sledovaném období zvyšovala především postupná deregulace do roku 2002 včetně skokového zdražení v roce 1991 a růstu DPH z 5 na 22 % v roce 1998. V uvedeném období ceny vzrostly na šestinásobek původních hodnot.

Obrázek 1: Dlouhodobý vývoj cen elektřiny v sazbě D02d, určené pro běžnou spotřebu domácností

Cena elektřiny vzrostla na téměř desetnásobek, nejrychleji do roku 2001 z důvodu deregulace a následně v letech 2006 až 2009 v důsledku růstu cen na energetické burze

Následně v letech 2006 až 2009 vlivem růstu cen na energetických burzách ceny elektřiny pro domácnosti vzrostly o 37 % v sazbě D02d, resp. o 48 % v sazbě D25d.

Od roku 2010 se projevují dva trendy – růst příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ a pokles cen silové elektřiny, které se vzájemně téměř kompenzují.

Celkově mezi lety 2006 a 2013 ceny elektřiny vzrostly zhruba o polovinu, zatímco v předchozím období od roku 1991 do roku 2005 se jednalo o růst až na šestnásobek původních hodnot.

Vynecháme-li období rychlého růstu cen elektřiny a mezd do roku 1997, kdy vývoj cen elektřiny víceméně kopíroval vývoj mezd, dostaneme dvě období o délce 8 let. V letech 1998 až 2005 ceny elektřiny vzrostly na více než dvojnásobek, v letech 2006 až 2013 na 1,5násobek.

Podpora OZE, KVET a DZ se projevuje dvěma způsoby. Na jednu stranu cenu elektřiny zvyšuje – o 8 % v sazbě D02d, respektive o 13 % v sazbě D25d (bez zahrnutí státního příspěvku by se jednalo o 10 %, resp. 15 %), na druhou stranu je podpora OZE, KVET a DZ příčinou poklesu cen elektřiny na energetických burzách, který se v cenách elektřiny pro domácnosti projevuje poklesem o 10 % v sazbě D02d, respektive 13 % v sazbě D25d.

Pokles nákladů na systémové služby se v cenách elektřiny projevil poklesem o zhruba 1 %.

V roce 2014 klesly ceny elektřiny pro domácnosti v důsledku snížení regulované ceny za distribuci elektřiny a omezení příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ na 495 Kč/MWh.

Zajímavé je, že rozdíly mezi nejdražšími a nejlevnějšími nabídkami obchodníků s elektřinou jsou vyšší než náklady na podporu OZE, KVET a DZ.

Regulace cen elektřiny

Přirozeně monopolní charakter elektroenergetiky (bylo by například nevhodné budovat paralelně distribuční sítě různých dodavatelů) neumožňuje dosažení tržní ceny. Z toho důvodu jsou ceny elektřiny regulovány. V České republice byly do roku 2005 regulovány koncové ceny elektřiny. Od roku 2006 jsou regulovány pouze ceny za distribuci a související služby, samotná komodita, která podléhá konkurenci, regulována není.

Regulované ceny platné do 30. 6. 2001 byly vyhlášeny Ministerstvem financí cenovými výměry [CV_MF]. Regulované ceny platné od 1. 7. 2001 jsou vyhlášeny Energetickým regulačním úřadem (ERÚ) prostřednictvím cenových rozhodnutí [CR_ERU].

Do poloviny roku 2001 byla používána stará tarifní struktura. Pro domácnosti existovaly v podstatě tři základní sazby – BS pro malou spotřebu do 500 kWh ročně, B pro střední spotřebu od 500 do 4000 kWh ročně a N pro nízký tarif v době trvání 8 hodin. Sazbu N bylo možno kombinovat se sazbami BS a B. Kromě toho existovaly tři sazby pro elektrické vytápění – BV pro akumulární, BH pro hybridní a BP pro přímotopy. Stálý měsíční plat u sazeb BS, B a N byl pro všechny odběratele stejný, u sazeb BV, BH a BP byly tři úrovně stálého měsíčního platu v závislosti na počtu vytápěných místností.

Od 1. 7. 2001 byla zavedena nová tarifní struktura a sazby pro domácnosti dostaly označení D. Přiřazení původních sazeb je uvedeno v tabulce níže. Cena elektřiny měla nadále (až do roku 2005) pouze dvě složky. Nově byl však stálý měsíční plat úměrný velikosti jističe.

Tabulka 2: Přibližné přiřazení starých sazeb elektřiny nové tarifní struktury, sazby pro domácnosti

K čemu je sazba určena (orientačně)	Stávající sazba	Původní sazba
Domácnosti s malou spotřebou	D01d	BS
Základní sazba pro domácnosti	D02d	B
Akumulární ohřev teplé vody	D25d	N, B + N, BS + N
Akumulární vytápění	D26d	BV
Hybridní vytápění	D35d	BH
Přímotopy	D45d	BP

V souvislosti s liberalizací trhu s elektřinou muselo v energetice dojít k tzv. unbundlingu – oddělení přenosu a distribuce od výroby a prodeje elektřiny. Od 1. 1. 2006 jsou regulovány pouze ty sektory elektroenergetiky, které jsou i nadále přirozeně monopolního charakteru – distribuce elektřiny, přenos elektřiny a další systémové služby a činnosti operátora trhu.

Poskytovatelé služeb

Přenos a další systémové služby poskytuje v České republice společnost ČEPS, a. s. Činnost operátora trhu s elektřinou zajišťuje společnost OTE, a. s. Distribuci elektřiny zajišťují v ČR regionální distribuční společnosti ČEZ Distribuce, a. s., E.ON Distribuce, a. s., a PREdistribuce, a. s. Kromě toho v rámci lokálních distribučních soustav působí lokální distribuční společnosti, které zajišťují distribuci na vymezeném území, typicky v průmyslové zóně, obchodním komplexu a podobně. Platby za distribuci elektřiny jsou však v rámci lokální distribuční soustavy stejné jako u nadřazené regionální distribuční soustavy.

K uvedeným monopolním činnostem navíc jako samostatně uváděná regulovaná položka v ceně elektřiny přibyla v roce 2006 podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (OZE), kombinované výroby elektřiny a tepla (KVET) a druhotných energetických zdrojů (DZ).

Výroba elektřiny a její prodej koncovým zákazníkům podléhají konkurenci, a proto již od roku 2006 regulovány nejsou.

Vybrané základní pojmy

Vedení je označováno podle napětí [EnSlov]:

- **zvn** – zvláště vysoké napětí (nad 400 kV)
- **vvn** – velmi vysoké napětí (75–400 kV)
- **vn** – vysoké napětí (1–75 kV)
- **nn** – nízké napětí (do 1 kV)

Distribuční soustava (DS) je definována v § 2, odst. 2, písm. a), bod 1 energetického zákona (zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů). Jedná se o soubor vzájemně propojených vedení a zařízení vvn, vn a nn, sloužících k zajištění distribuce elektřiny na vymezeném území České republiky, včetně systémů měřicích, ochranných, řídicích, zabezpečovacích, informačních a telekomunikačních techniky, což zahrnuje i elektrické přípojky ve vlastnictví provozovatele distribuční soustavy.

Regionální distribuční soustava je přímo připojena k přenosové soustavě. Regionální distribuční soustavy jsou na území ČR v současnosti tři a jejich území se vzájemně nepřekrývají. Do regionálních distribučních soustav jsou přímo nebo prostřednictvím lokálních distribučních soustav připojeny všechny domácnosti a s výjimkou několika velkoodběratelů i všichni ostatní odběratelé elektřiny.

Lokální distribuční soustava je distribuční soustava, která není přímo připojena k přenosové soustavě.

Přenosová soustava je definována v § 2, odst. 2, písm. a), bod 10 energetického zákona. Jedná se o soubor vzájemně propojených vedení a zařízení zvn a vvn, sloužících pro zajištění přenosu elektřiny pro celé území České republiky a propojení s elektrizačními soustavami sousedních států, včetně systémů měřicích, ochranných, řídicích, zabezpečovacích, informačních a telekomunikačních techniky. Do přenosové soustavy je připojena většina velkých elektráren.

Provozovatel distribuční soustavy je definován v § 25 energetického zákona. Jedná se o subjekt, který zajišťuje fyzickou dodávku elektřiny do domácností. V České republice působí tři regionální distribuční společnosti, jejichž distribuční soustavy dohromady pokrývají celé území České republiky. Území jejich působnosti se nepřekrývají. Kromě toho existuje v ČR řada provozovatelů lokálních distribučních soustav působících na vymezeném území v rámci regionálních distribučních soustav.

Obchodník s elektřinou je z hlediska svých práv a povinností definován v § 30 energetického zákona. Jedná se o subjekt, který zajišťuje nákup elektřiny na trhu, případně přímo od výrobců, a její prodej domácnostem a jiným koncovým odběratelům. Mezi desítkami obchodníků s elektřinou v České republice působí celkem tři, kteří jsou v rámci skupiny propojeni s distribučními společnostmi. Jedná se o společnosti ČEZ Prodej, s. r. o., E.ON Energie, a. s., a Pražská energetika, a. s.

Dodavatel poslední instance je definován v § 12a energetického zákona. Jedná se o subjekt na trhu s elektřinou, který je vertikálně propojen s místně příslušným provozovatelem distribuční soustavy. Jmenovitě jsou to společnosti ČEZ Prodej, s. r. o., E.ON Energie, a. s., a Pražská energetika, a. s.

Povinností dodavatele poslední instance je v zákonem stanovených případech dodávat elektřinu zákazníkům za ceny stanovené Energetickým regulačním úřadem. Institutu dodávky od dodavatele poslední instance mohou využít zákazníci v případech, kdy jejich stávající dodavatel pozbyl schopnost dodávat elektřinu. Dodavatel poslední instance by současně měl být pojistkou pro malé zákazníky a domácnosti, kteří mají právo volby svého dodavatele elektřiny, avšak z různých příčin dodavatele na trhu s elektřinou nenalezli. [ERU_Q]

Složky ceny elektřiny

Cena elektřiny se v současnosti skládá z části regulované a z části neregulované. Regulované složky jsou především plat za příkon a cena za distribuované množství elektřiny. Kromě toho jsou regulovány i platba za systémové služby, platba za činnosti operátora trhu s elektřinou a příspěvek na podporu OZE, KVET a DZ. Neregulovaná je tzv. silová elektřina – stálý (měsíční) plat a cena za dodávku elektřiny. Součástí ceny elektřiny jsou i daně: daň z elektřiny a daň z přidané hodnoty.

Mezi dodavateli elektřiny existuje několik výjimek: někteří alternativní dodavatelé neúčtují stálý plat za dodávku elektřiny, kromě toho nejméně jeden alternativní dodavatel elektřiny neúčtuje daň z elektřiny, protože veškerá jím dodaná elektřina pochází z obnovitelných zdrojů.

Tabulka 3: Složky ceny elektřiny

Složka ceny elektřiny	Kdo určuje výši platby	Kdo je konečným příjemcem	
Regulované složky			
Distribuce elektřiny	plat za příkon	ERÚ na základě Přílohy 4 vyhlášky č. 436/2013 Sb.	místně příslušný provozovatel distribuční soustavy
	cena za distribuované množství elektřiny	ERÚ na základě Přílohy 4 vyhlášky č. 436/2013 Sb.	místně příslušný provozovatel distribuční soustavy
Související služby	systémové služby	ERÚ na základě Přílohy 2 vyhlášky č. 436/2013 Sb.	ČEPS, a. s.
	činnosti operátora trhu ¹	ERÚ na základě Přílohy 5 vyhlášky č. 436/2013 Sb.	OTE, a. s., ERÚ
	podpora výkupu elektřiny z OZE, KVET a DZ	ERÚ na základě Přílohy 7 vyhlášky č. 436/2013 Sb.	provozovatelé podporovaných zdrojů
Neregulované složky			
Dodávka elektřiny	stálý plat	zákazníkem zvolený obchodník s elektřinou	zákazníkem zvolený obchodník s elektřinou
	cena za dodávku elektřiny	zákazníkem zvolený obchodník s elektřinou	zákazníkem zvolený obchodník s elektřinou a výrobce elektřiny
Daně			
Daně	daň z elektřiny	zákon č. 261/2007 Sb.	celní správa
	daň z přidané hodnoty	zákon č. 235/2004 Sb.	státní rozpočet

¹ Součástí je podle § 17d energetického zákona poplatek na činnost Energetického regulačního úřadu.

Do roku 2005 byly regulovány všechny složky ceny elektřiny. ERÚ sice ve vyhláškách zveřejnil postupy pro výpočet jednotlivých složek, v cenovém rozhodnutí však uváděl pouze dvousložkovou cenu elektřiny, jak byla následně fakturována koncovým zákazníkům – stálý měsíční plat a cenu za odebrané množství elektřiny.

Od roku 2006 jsou jednotlivé regulované i neregulované složky ceny elektřiny účtovány samostatně. ERÚ od stejného roku v cenových rozhodnutích zveřejňuje ceny za všechny regulované složky.

Základní parametry postupů pro výpočet ceny za jednotlivé regulované složky ceny elektřiny jsou v rámci regulačního období stálé. V současnosti probíhá třetí regulační období, které by mělo skončit v tomto roce. První regulační období bylo v letech 2002 až 2004, druhé v letech 2005 až 2009 a třetí

regulační období začalo rokem 2010. Postupy pro regulaci cen v elektroenergetice byly stanoveny příslušnými vyhláškami ERÚ [V438, V13, V575, V150, V140, V436].

Distribuce elektřiny

Měsíční **plat za příkon** a **cena za distribuované množství elektřiny** slouží ke krytí nákladů na ztráty v distribuční soustavě, náklady spojené s měřením spotřeby a na udržování a rozvoj distribuční soustavy. Obě položky stanovuje Energetický regulační úřad postupem podle Přílohy 4 vyhlášky č. 436/2013 Sb. [V436] cenovým rozhodnutím nejpozději v listopadu na celý následující rok. Vychází přitom z povolených nákladů, odpisů a přiměřeného zisku distribuční společnosti. Způsob určování regulované ceny má zároveň motivovat provozovatele distribučních soustav k investicím do rozvoje sítí. Splnění tohoto požadavku je v odpovědnosti ERÚ.

Plat za příkon a cena za distribuované množství elektřiny se u jednotlivých provozovatelů distribučních soustav liší a kvůli odlišným investičním strategiím se liší i časové trendy vývoje.

Související služby

Níže uvedené položky jsou u všech obchodníků s elektřinou stejné a jejich výši určuje Energetický regulační úřad cenovým rozhodnutím vždy v listopadu na následující rok.

Platba za **systemové služby** slouží ke krytí nákladů na ztráty v přenosové soustavě a dále na provoz, udržování a rozvoj přenosové soustavy a zahrnuje i přiměřený zisk provozovatele přenosové soustavy. Provozovatelem přenosové soustavy je společnost ČEPS, a. s., která kromě přenosu elektřiny vedením velmi vysokého napětí provádí regulaci výroby v elektrizační soustavě tak, aby výroba v každém okamžiku odpovídala okamžité spotřebě. K tomuto účelu nakupuje od jednotlivých poskytovatelů tzv. podpůrné služby. Výši platby určuje ERÚ postupem podle Přílohy 2 vyhlášky č. 436/2013 Sb. [V436] cenovým rozhodnutím nejpozději v listopadu na celý následující rok.

Platba za činnost zúčtování operátora trhu s energií slouží ke krytí uznatelných nákladů a přiměřeného zisku operátora trhu s elektřinou. Operátorem trhu s elektřinou je společnost OTE, a. s., která organizuje vnitrodenní trh s elektřinou, provádí zúčtování odchylek a další činnosti. Výši platby určuje ERÚ postupem podle Přílohy 5 vyhlášky č. 346/2013 Sb. [V436] cenovým rozhodnutím nejpozději v listopadu na celý následující rok.

Podpora výkupu elektřiny z OZE, KVET a DZ slouží ke krytí nákladů povinně vykupujících na výkup elektřiny z podporovaných zdrojů na základě zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů (zákon o podporovaných zdrojích). Povinně vykupujícími jsou obchodníci s elektřinou, kteří jsou vertikálně propojeni s místně příslušnými provozovateli regionálních distribučních soustav, tj. společnosti ČEZ Prodej, s. r. o, E.ON Energie, a. s., a PRE, a. s. Výši příspěvku určuje ERÚ postupem podle Přílohy 7 vyhlášky č. 436/2013 Sb. [V436] cenovým rozhodnutím nejpozději v listopadu na celý následující rok.

Do roku 2012 určoval ERÚ výši příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ na základě zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře využívání obnovitelných zdrojů (zákon o podpoře OZE). Do roku 2005 určoval ERÚ výši příspěvku na základě zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů. Příjemci příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ byly distribuční společnosti a příspěvek jim kompenzoval náklady plynoucí z jejich povinnosti vyplácet majitelům podporovaných zdrojů minimální výkupní cenu nebo zelený bonus.

Rozdíly mezi dodavateli

Stálý plat i **cena za dodávku elektřiny** jsou určovány jednotlivými obchodníky na tržním principu. Cena za dodávku elektřiny zahrnuje částku, kterou obchodník zaplatí za pořízení elektřiny, i jeho zisk. Obchodníková pořizovací cena se odvozuje od ceny na energetické burze. Někteří obchodníci nabízejí

zákazníkům fixaci ceny na delší období, například na dva roky. V tom případě obvykle nakoupí v době uzavření kontraktu elektřinu na celou dobu dodávky; riziko ztráty nebo možnost zisku při změnách cen na energetické burze se přenáší na zákazníka. Například zákazníci, kteří si fixovali cenu na začátku roku 2009, kdy ceny na burze v návaznosti na finanční krizi prudce klesly, v důsledku dalšího poklesu cen na burze prodávali. Nevydělal však obchodník, ale výrobce elektřiny. V protikladu k tomu jsou nabízeny kontrakty, u nichž je cena vázána na vývoj cen na burze. Rovněž tento typ kontraktů minimalizuje riziko obchodníka. V minulosti nejméně v jednom případě obchodník pravděpodobně spekuloval na budoucí pokles ceny elektřiny, pokud by naopak došlo k růstu cen elektřiny, pak by při ceně, kterou nabízel, prodával.

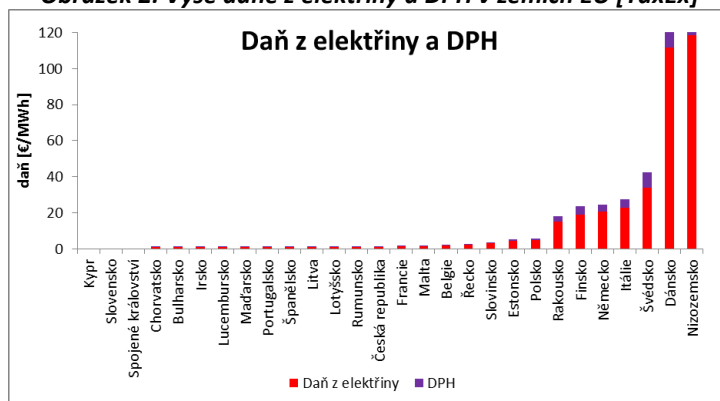
V případě zániku obchodníka s elektřinou přebírá jeho povinnosti dodavatel poslední instance. Cena elektřiny v tomto případě byla v letech 2006 až 2010 určována cenovým rozhodnutím ERÚ, podobně jako v ostatních případech tak ERÚ činil v listopadu na celý následující rok. Pro rok 2011 a následující roky již cenová rozhodnutí ERÚ neobsahují konkrétní hodnoty maximální ceny pro dodavatele poslední instance.

Daně

Cena elektřiny pro domácnosti zahrnuje dvě daňové položky: spotřební daň z elektřiny a daň z přidané hodnoty (DPH).

Daň z elektřiny je spotřební daň, která byla do české legislativy zavedena na základě Směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny [2003/96/ES]. Podle této směrnice je minimální daň pro odběratele z kategorie domácností 1,0 €/MWh. Kromě toho si některé státy vyjednaly dočasnou výjimku, daňová sazba byla u nich nulová. Česká republika měla nulovou sazbu daně z elektřiny do 31. 12. 2007.

Obrázek 2: Výše daně z elektřiny a DPH v zemích EU [TaxEx]

ČR patří k zemím s minimální sazbou daně z elektřiny

K 1. 1. 2008 nabyl účinnosti zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, jehož součástí je mimo jiné úprava daně z elektřiny [Z261]. Výše daně z elektřiny byla stanovena na 28,30 Kč/MWh neboli 2,83 haléře za kilowatthodinu, což v době zavedení daně odpovídalo minimální hodnotě 1 €/MWh, požadované evropskou legislativou. Většina států (celkem 14) má daň z elektřiny vyšší, nejvyšší je v Dánsku a Nizozemsku. Dalších 10 států má daň z elektřiny v minimální sazbě přibližně 1 €/MWh. Nulovou sazbu daně mají v současnosti (červenec 2014) pouze tři státy: Kypr, Slovensko a Spojené království.

V případě dodávek elektřiny domácnostem je podle § 3, odst. 1, písm. a) plátcem daně dodavatel, který dodal elektřinu konečnému spotřebiteli. Daňová povinnost vzniká dodáním elektřiny konečnému spotřebiteli. Daň z elektřiny se vyměňuje z množství dodané elektřiny. Podle § 8 doda-

vatel daň z elektřiny neúčtuje, pokud je veškerá dodaná elektřina ekologicky šetrná, tj. pochází z obnovitelných zdrojů nebo je vyrobena z důlního plynu z uzavřených dolů, případně z palivových článků.

Daň z přidané hodnoty (DPH) je upravena zákonem č. 235/2004 Sb. ze dne 1. dubna 2004, o dani z přidané hodnoty, který byl přijat v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Tento zákon byl dosud celkem 36krát novelizován, DPH se u elektřiny postupně zvýšila z 19 % na 21 %.

Do 30. 4. 2004 byla DPH upravena zákonem č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, a jeho novelizací platných k datu uskutečnění zdanitelného plnění. Celkově byl zákon do konce své účinnosti novelizován 25krát. K zásadní změně došlo od 1. 1. 1998, kdy byly elektřina a pevná paliva přesunuty ze snížené sazby daně do sazby základní.

Daň z přidané hodnoty (DPH) se vyměřuje ze součtu všech složek ceny elektřiny, tedy včetně daně z elektřiny. Výše DPH se v průběhu sledovaného období měnila, viz tabulka 4.

Tabulka 4: Vývoj sazeb DPH od roku 1993 do roku 2014

Rok	Sazba daně z přidané hodnoty		
	základní	snížená	elektřina
1993	23 %	5 %	5 %
1994	23 %	5 %	5 %
1995	22 %	5 %	5 %
1996	22 %	5 %	5 %
1997	22 %	5 %	5 %
1998	22 %	5 %	22 %
1999	22 %	5 %	22 %
2000	22 %	5 %	22 %
2001	22 %	5 %	22 %
2002	22 %	5 %	22 %
2003	22 %	5 %	22 %
2004	22/19 % ¹	5 %	22/19 % ¹
2005	19 %	5 %	19 %
2006	19 %	5 %	19 %
2007	19 %	5 %	19 %
2008	19 %	9 %	19 %
2009	19 %	9 %	19 %
2010	20 %	10 %	20 %
2011	20 %	10 %	20 %
2012	20 %	14 %	20 %
2013	21 %	15 %	21 %
2014	21 %	15 %	21 %

¹ Do 30. 4. 2004 22 %, od 1. 5. 2004 19 %.

Subjekty na trhu s elektřinou

Na trhu s elektřinou působí ústřední orgány státní správy, do jejichž kompetencí spadá regulace cen elektřiny, a dva subjekty s celostátní působností, které zajišťují stabilitu elektrizační soustavy (ČEPS) a fungování trhu s elektřinou (OTE). Dodávky elektřiny do domácností fyzicky zajišťují distribuční společnosti a ekonomicky obchodníci s elektřinou, jejich výběr je uveden v následujících kapitolách. Díky unbundlingu není v současnosti přímé propojení mezi výrobcí elektřiny a koncovými zákazníky. Do roku 2005 dodávku elektřiny kompletně zajišťovaly regionální energetické společnosti a předtím celostátně státní podnik České energetické závody.

Orgány státní správy

Ministerstvo financí v současnosti na trhu s elektřinou přímo nepůsobí. Vyhlášovalo však prostřednictvím výměru, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami [CV_MF], regulované ceny elektřiny platné do 30. 6. 2001.

Energetický regulační úřad (ERÚ) byl zřízen k 1. 1. 2001 na základě energetického zákona (zákon č. 458/2000 Sb.) jako správní úřad pro výkon regulace v energetice. ERÚ je jedním z ústředních orgánů státní správy, sídlí v Jihlavě a má detašovaná pracoviště v Praze a Ostravě. Do působnosti ERÚ patří vedle regulace cen rovněž podpora využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie a kombinované výroby elektřiny a tepla, ochrana zájmů zákazníků a spotřebitelů a další kompetence [ERU].

Subjekty s celostátní působností

ČEPS, a. s., je provozovatel přenosové soustavy podle § 24 energetického zákona [Z458]. Zajišťuje především bezpečný, spolehlivý a efektivní provoz a obnovu a rozvoj přenosové soustavy. Jedním z jeho nejdůležitějších úkolů je zajišťování rovnováhy mezi výrobou a spotřebou elektřiny. Za tímto účelem mimo jiné nakupuje od provozovatelů elektrárenských bloků systémové a podpůrné služby.

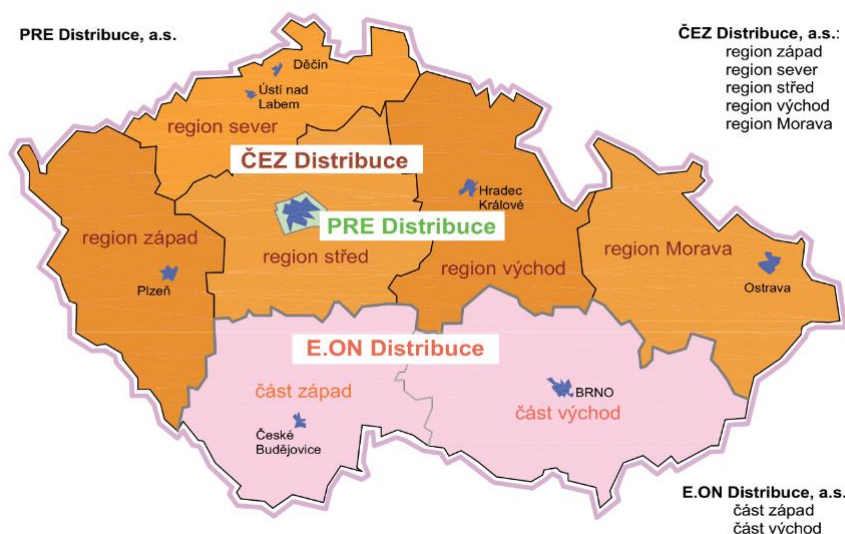
OTE, a. s., (dříve podle Veřejného rejstříku Operátor trhu s elektřinou, a. s.) je účelově založená akciová společnost ve 100% vlastnictví státu podle § 20a energetického zákona [Z458]. Předmětem podnikání jsou činnosti operátora trhu, které společnost vykonává na základě licence č. 150504700, udělené Energetickým regulačním úřadem podle § 4, odst. 3, písm. c) energetického zákona [Z458]. OTE vedle jiných činností zajišťuje v elektroenergetice fungování krátkodobého trhu s elektřinou a ve spolupráci s provozovatelem přenosové soustavy i fungování vyrovnávacího trhu s regulační energií [OTE].

Sledované distribuční společnosti

K tzv. unbundlingu, tj. oddělení distribuce a dodávky elektřiny konečným odběratelům do samostatných podniků, organizačně nezávislých na výrobních podnicích, došlo před rokem 2006. Od roku 2006 působí na trhu v České republice tři regionální distribuční společnosti uvedené níže, jejichž distribuční území se nepřekrývají. Kromě toho působí v České republice řada lokálních distribučních společností, které jsou však vždy připojeny k nadřazené regionální distribuční soustavě a platí v nich stejné regulované maximální ceny za distribuci elektřiny.

Obrázek 3: Oblasti působnosti regionálních distribučních společností [RZP06]

Vyznačení územní působnosti distribučních společností

ČEZ Distribuce, a. s., je držitelem licence na distribuci elektřiny a ve smyslu energetického zákona č. 458/2000 Sb. je provozovatelem distribuční soustavy. Společnost působí na území krajů Plzeňského, Karlovarského, Ústeckého, Středočeského, Libereckého, Královéhradeckého, Pardubického, Olomouckého, Moravskoslezského a částečně v krajích Zlínském a Vysočina. Společnost byla založena projektem fúze splynutím, schváleným jediným akcionářem v působnosti valné hromady dne 12. července 2010, a byla zapsána do obchodního rejstříku 1. října 2010, se základním kapitálem ve výši 60 miliard Kč [CEZD]. Počet odběrných míst činí zhruba 3 575 000 [RZP13].

E.ON Distribuce, a. s., je držitelem licence na distribuci elektřiny v oblasti jižních Čech a jižní Moravy. Je licencována podle energetického zákona č. 458/2000 Sb. a regulována Energetickým regulačním úřadem (ERÚ) [EOND]. Obsluhuje zhruba 1 533 000 odběrných míst [RZP13].

PREdistribuce, a. s., byla založena v září 2005 jako 100% dceřiná společnost Pražské energetiky, a. s. Od 1. 1. 2006 je PREdistribuce držitelem licence Energetického regulačního úřadu na distribuci elektřiny na území hlavního města Prahy a města Roztok [PRED]. Obsluhuje zhruba 765 000 odběrných míst [RZP13].

Sledování obchodníci s elektřinou

Na trhu s elektřinou působí několik desítek obchodníků s elektřinou. Společnost OTE uvádí na svých stránkách přehled počtu zákazníků jednotlivých obchodníků s elektřinou [OTE-OPM]. V přehledu však nejsou uvedeni zákazníci na území partnerských distribučních společností tradičních dodavatelů (ČEZ, E.ON, PRE). Celkový počet zákazníků alternativních dodavatelů je v současnosti 1,36 milionu. Kromě toho tradiční dodavatelé obsluhují na území partnerských distribučních společností kolem 4,5 milionu zákazníků.

ČEZ Prodej, s. r. o., je jednou z nových společností, které vznikly v rámci Skupiny ČEZ. Do konce roku 2005 pod ni přešly obchodní části regionálních energetických společností včetně zákazníků, smluv a závazků. Společnost ČEZ Prodej, s. r. o., je plně funkční od 1. 1. 2006. Stala se smluvním partnerem pro všechny zákazníky Skupiny ČEZ [CEZP]. Mimo distribuční území ČEZ Distribuce má ČEZ Prodej asi 67 tisíc zákazníků [OTE-OPM], celkový počet se odhaduje asi na 2,8 milionu zákazníků.

E.ON Energie, a. s., je v rámci energetické skupiny v České republice zodpovědná za oblast obchodování s elektrickou energií a plynem, a to pouze na českém trhu [EONP]. Společnost působí na celém území ČR. Mimo distribuční území E.ON Distribuce má E.ON Energie asi 52 tisíc zákazníků [OTE -OPM], celkově zhruba 1,2 milionu zákazníků.

Pražská energetika, a. s., je vedle jiných aktivit rovněž obchodníkem s elektřinou [PREP]. Působí na celém území ČR. Mimo distribuční území PREdistribuce má Pražská energetika asi 14 tisíc zákazníků [OTE-OPM], celkem asi 0,6 milionu zákazníků.

Dřívější regionální energetické společnosti

Regulované ceny elektřiny byly do roku 2002 vyhlášeny s celostátní působností. Mezi lety 2003 a 2005 vyhlášoval Energetický regulační úřad regulované ceny elektřiny rozdílně pro každou regionální energetickou společnost (REAS). V té době měly ceny elektřiny pro domácnosti pouze dvě složky: stálý plat a cenu za dodané množství elektřiny.

Tabulka 5: Regionální energetické společnosti

Zkratka	Název	V současnosti
JČE	Jihočeská energetika, a. s.	E.ON, část západ
JME	Jihomoravská energetika, a. s.	E.ON, část východ
PRE	Pražská energetika, a. s.	PRE
SČE	Severočeská energetika, a. s.	ČEZ, region sever
SME	Severomoravská energetika, a. s.	ČEZ, region Morava
STE	Středočeská energetická a. s.	ČEZ, region střed
VČE	Východočeská energetika, a. s.	ČEZ, region východ
ZČE	Západočeská energetika, a. s.	ČEZ, region západ

Podle veřejného rejstříku vznikl v roce 1988 státní podnik České energetické závody. Po roce 1990 z něj byly vyčleněny samostatné regionální energetické společnosti (REAS), viz tabulka 5, s působností v bývalých krajích. REAS byly následně privatizovány a postupně se stávaly součástí dnešních skupin ČEZ, E.ON a PRE. V roce 2004 byly JČE a JME včleněny do společnosti E.ON a v roce 2005 byly obdobně SČE, SME, STE, VČE a ZČE včleněny do společnosti ČEZ. Zároveň došlo k oddělení výroby, distribuce a obchodu do samostatných, účetně nezávislých firem.

Aby nedošlo k záměně, je nutno uvést, že od roku 1995 existuje rovněž **ČSRES** – České sdružení regulovaných elektroenergetických společností – jeho členy jsou v současnosti všechny níže uvedené distribuční společnosti, a navíc provozovatel přenosové soustavy, společnost ČEPS.

Vybrané sazby pro domácnosti

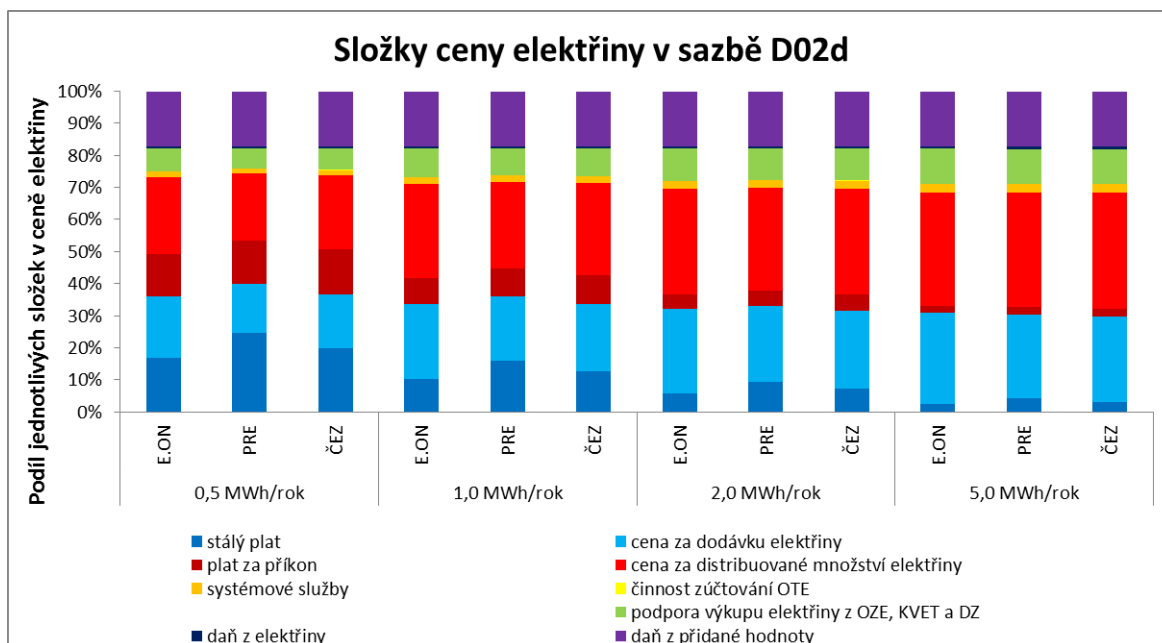
Jako reprezentativní sazby pro domácnosti byly pro další analýzu vybrány:

- jednotarifní sazba pro běžnou spotřebu (D02d) při spotřebě 2 MWh/rok; a
- dvoutarifní sazba pro akumulční spotřebiče s dobou trvání nízkého tarifu v délce 8 hodin (D25d) při spotřebě 2 MWh/rok ve vysokém tarifu (VT) a 2,5 MWh/rok v nízkém tarifu (NT).

Uvedené roční spotřeby elektřiny zhruba odpovídají průměrným spotřebám daných sazeb podle statistik ERÚ [RZP10].

Je nutné upozornit, že u domácností, jejichž spotřeba je nižší než uvedený průměr, se zvyšuje procentuální podíl stálých plateb a podíl ostatních složek ceny elektřiny klesá. Například u sazby D02d při spotřebě 2 MWh za rok je podíl příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ kolem 10 %, při spotřebě 1 MWh podíl klesne na 8 až 9 % a při spotřebě 0,5 MWh na 6 až 7 %, viz graf níže. Naopak při spotřebě 5 MWh ročně je podíl příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ kolem 11 %.

Obrázek 4: Podíl složek ceny elektřiny v závislosti na roční spotřebě

Při malé spotřebě dominují stálé platy, naopak při velké spotřebě je jejich podíl zanedbatelný

Výše regulovaných složek ceny elektřiny nezávisí na volbě dodavatele. Výjimkou může být pouze daň z elektřiny, kterou dodavatel neúčtuje, pokud veškerá jím dodaná elektřina pochází z OZE. Jedná se však o zanedbatelnou částku 28,30 Kč/MWh (zhruba 0,5 % celkové ceny elektřiny pro domácnosti v sazbě D02d).

Naproti tomu neregulované složky ceny elektřiny (stálý plat a cena za dodávku elektřiny) mohou být mezi jednotlivými obchodníky výrazně odlišné. Rozdíly jsou však i mezi různými nabídkami téhož obchodníka. Často například při uzavření smlouvy na dobu určitou (například na 24 měsíců) je stálý plat i cena za dodávku elektřiny nižší než při uzavření smlouvy na dobu neurčitou.

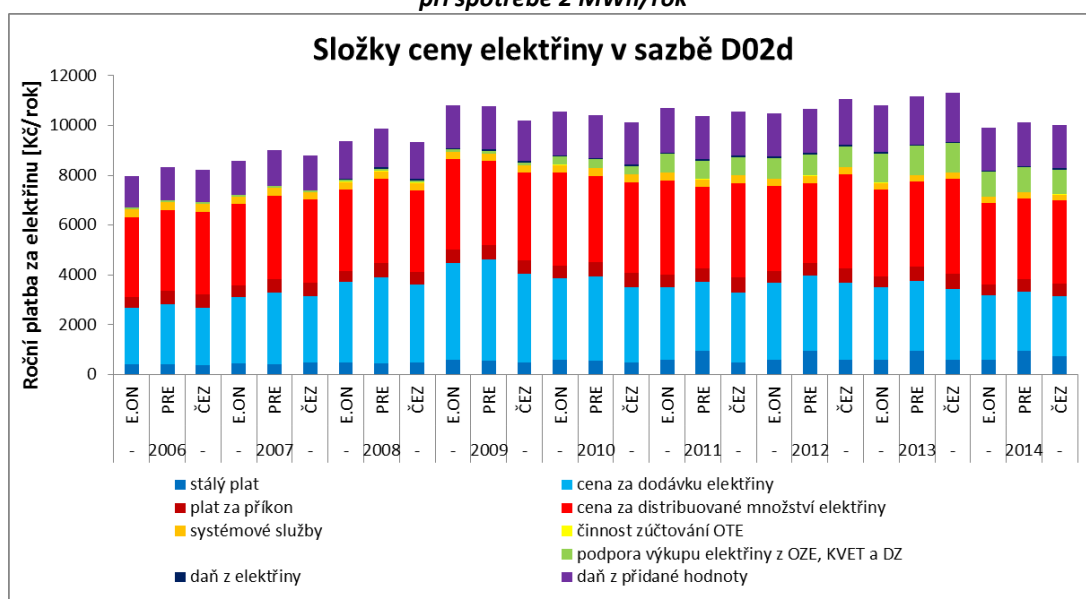
Z porovnání nabídek jednotlivých dodavatelů u vybraných sazeb elektřiny pro domácnosti (viz obrázek 5) vyplývá, že rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší cenovou nabídkou v dané sazbě je několikanásobně vyšší než výše příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ. I při vynechání extrémů je rozdíl mezi drahými a levnými dodavateli podstatně vyšší než příspěvek na podporu OZE, KVET a DZ.

Jednotarifní sazba pro běžnou spotřebu

Stálý měsíční plat v sazbě D02d se u sledovaných obchodníků s elektřinou v roce 2014 pohybuje od 48 Kč měsíčně (E.ON) do 79 Kč měsíčně (PRE). Nejlevnější dodavatelé mají tento poplatek nulový, naproti tomu nejdražší dodavatel účtuje 199 Kč měsíčně.

Cena za dodávku elektřiny se u sledovaných obchodníků v roce 2014 pohybuje od 1192 Kč/MWh (PRE) do 1299 Kč/MWh (E.ON). Nejlevnější dodavatel účtuje za dodané množství elektřiny 1190 Kč/MWh a jeden z nejdražších dodavatelů účtuje 1390 Kč/MWh.

Obrázek 5: Vývoj cen elektřiny u vybraných dodavatelů v jednotarifní sazbě D02d pro běžnou spotřebu při spotřebě 2 MWh/rok

V současnosti je cena elektřiny nižší než v roce 2009

Tabulka 6: Nejlevnější a nejdražší nabídky (pořadí při spotřebě 1 MWh/rok)

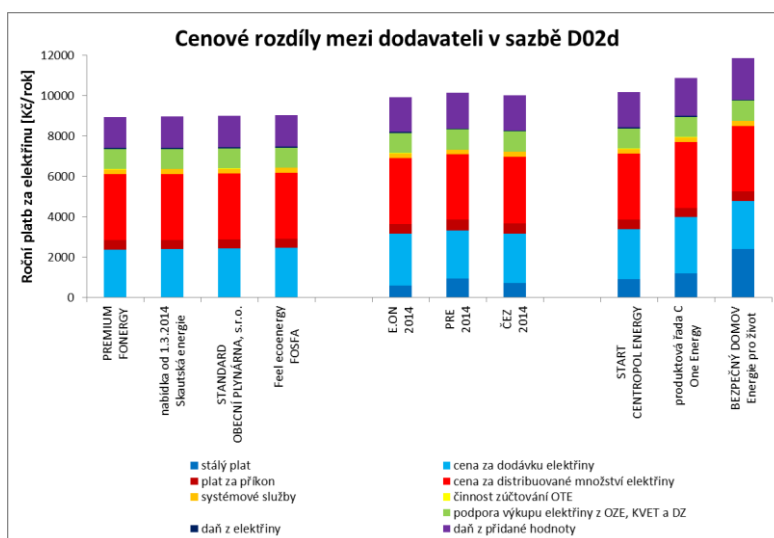
Obchodník s elektřinou		FONERGY	OBEČNÍ PLYNÁRNA, s. r. o.	Fosfa	CENTROPOL ENERGY	One Energy	Energie pro život
Produkt		PREMIUM	STANDARD	Feel ecoenergy	START	produktová řada C	BEZPEČNÝ DOMOV
Platnost ceny		od 1. 1. 2014	od 1. 1. 2014	od 1. 1. 2014	od 1. 1. 2014	od 1. 1. 2014	od 17. 2. 2014
Položka	Jednotka	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)
Plat za příkon	Kč/měsíc	48					
Cena za distribuované množství elektřiny	Kč/MWh	1631,02					
Systémové služby	Kč/MWh	119,25					
Činnost zúčtování OTE	Kč/MWh	7,55					
Podpora OZE, KVET a DZ	Kč/MWh	495					
Stálý plat	Kč/měsíc	0	0	0	75	100	199
Cena za dodávku elektřiny	Kč/MWh	1190	1210	1229	1249	1390	1199

Vývoj cen sledovaných dodavatelů od roku 2006, kdy byla zavedena současná struktura cen elektřiny, je na obrázku nahoře. Je vidět, že nejdříve došlo do roku 2009 k výraznému růstu cen a v průběhu tří let ceny vzrostly o 24 % (ČEZ) až 36 % (E.ON). Tento růst byl způsoben primárně růstem cen elektřiny na energetické burze. Následně ceny sledovaných dodavatelů v roce 2010 mírně klesly v důsledku poklesu cen na energetické burze. V letech 2011 až 2013 ceny elektřiny opět mírně rostly, celkově o 2 % (E.ON) až 12 % (ČEZ). V tomto období byl hlavní příčinou růst příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ, naopak ceny elektřiny na energetické burze dále klesaly. V roce 2014 ceny elektřiny poklesly o 8 % (E.ON) až 11 % (ČEZ) především v důsledku omezení příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ na 495 Kč/MWh. Ceny všech sledovaných dodavatelů jsou v současnosti nižší, než byly v roce 2009.

Tabulka 7: Vybrané nabídky tradičních obchodníků

Obchodník s elektřinou		ČEZ Prodej	E.ON Energie			Pražská energetika		
Produkt		eTarif	Elektřina	Elektřina	Komfort	Komfort + NEO2	Komfort + NEO3	
Platnost ceny		od 1. 1. 2014	do 24. 8. 2014	od 25. 8. 2014	od 1. 12. 2013	v srpnu 2014	v srpnu 2014	
Položka	Jednotka	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	
Plat za příkon	Kč/měsíc	48						
Cena za distribuované množství elektřiny	Kč/MWh	1631,02						
Systémové služby	Kč/MWh	119,25						
Činnost zúčtování OTE	Kč/MWh	7,55						
Podpora výkupu elektřiny z OZE, KVET a DZ	Kč/MWh	495						
Stálý plat	Kč/měsíc	10	48	58	79	69	69	
Cena za dodávku elektřiny	Kč/MWh	1213	1299	1299	1192	1192	1187	

Obrázek 6: Porovnání nabídek sledovaných obchodníků s elektřinou s nejlevnějšími a nejdražšími nabídkami na trhu [Kalkulator]

Rozdíl mezi nejdražší a nejlevnější nabídkou je vyšší než příspěvek na OZE, KVET a DZ

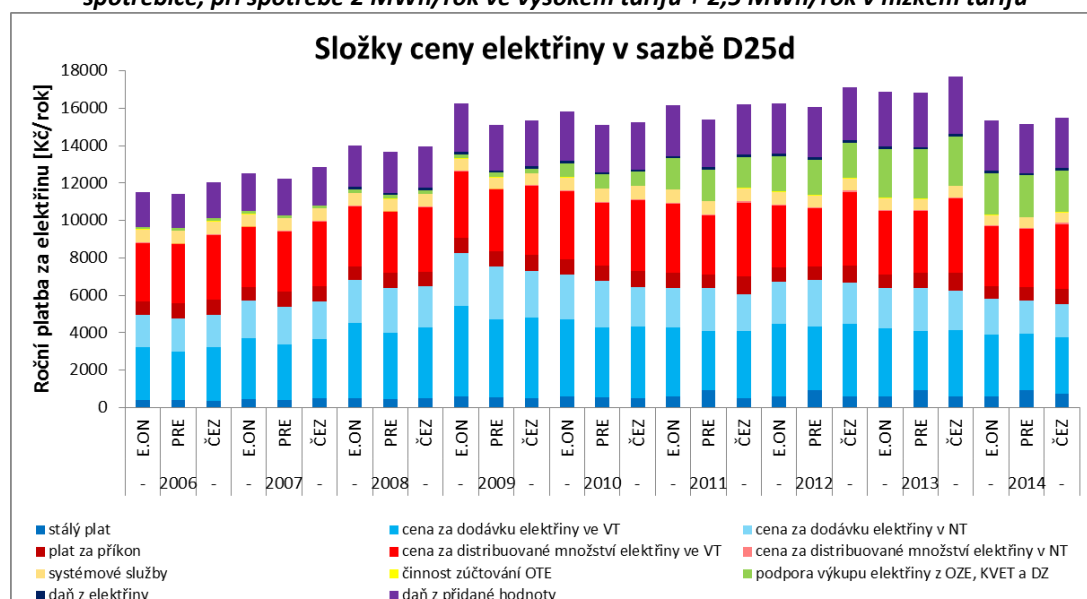
Ceny sledovaných dodavatelů se liší relativně málo ve srovnání s nejnižšími a nejvyššími nabídkami na trhu, viz obrázek 6. Dominantní složkou, která způsobuje uvedené rozdíly v cenách, je stálý plat za dodávku elektřiny. V podstatě všichni nejlevnější dodavatelé účtují nulový stálý plat. Naopak stálé platy nejdražších dodavatelů jsou relativně vysoké. Ve výsledku je rozdíl mezi drahými a levnými dodavateli vyšší než příspěvek na podporu OZE, KVET a DZ.

Dvoutarifní sazba pro akumulční spotřebiče

Charakter vývoje cen elektřiny je u sazby D25d obdobný jako u sazby D02d, tj. výrazný růst do roku 2009 následovaný poklesem v roce 2010, následně pomalejší růst v letech 2011 až 2013 a pokles v roce 2014, viz obrázek 7. Oproti sazbě D02d se liší podíly jednotlivých složek na konečné ceně

elektřiny. Procentuální podíly ceny za dodávku elektřiny a příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ jsou vyšší než u sazby D02d.

Obrázek 7: Složky ceny elektřiny u vybraných dodavatelů v dvoutarifní sazbě D25d pro akumulční spotřebiče, při spotřebě 2 MWh/rok ve vysokém tarifu + 2,5 MWh/rok v nízkém tarifu

Ceny elektřiny jsou v současnosti nižší než v roce 2009

Stálý měsíční plat v sazbě D25d se u sledovaných obchodníků s elektřinou v roce 2014 pohybuje od 48 Kč měsíčně (E.ON) do 79 Kč měsíčně (PRE). Nejlevnější dodavatelé mají tento poplatek často nulový, naproti tomu jeden z nejdražších dodavatelů účtuje 199 Kč měsíčně.

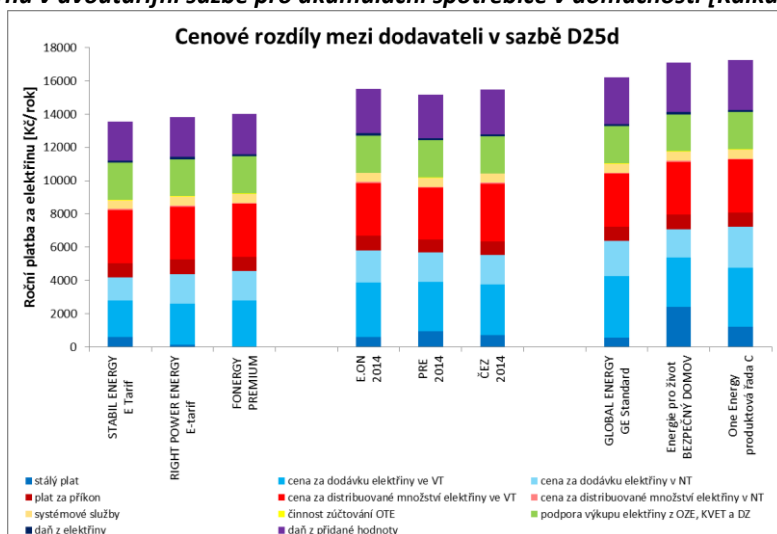
Tabulka 8: Nabídky nejlevnějších a nejdražších dodavatelů v sazbě D25d (pořadí při spotřebě 2 MWh/rok ve VT + 2,5 MWh/rok v NT)

Obchodník s elektřinou		STABIL ENERGY	ST Energy	FONERGY	GLOBAL ENERGY	One Energy	Energie pro život
Produkt		E Tarif	STANDARD	PREMIUM	GE Standard	produktová řada C	BEZPEČNÝ DOMOV
Platnost ceny		od 1. 1. 2014	od 1. 6. 2014	od 1. 1. 2014	od 1. 1. 2014	od 1. 1. 2014	od 17. 2. 2014
Položka	Jednotka	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)	Jednotková cena (Kč)
Plat za příkon	Kč/měsíc	72					
Cena za distribuované množství elektřiny	VT	1592,04					
	NT	30,59					
Systémové služby	Kč/MWh	119,25					
Činnost zúčtování OTE	Kč/MWh	7,55					
Podpora OZE, KVET a DZ	Kč/MWh	495					
Stálý plat	Kč/měsíc	50	24	0	45	100	199
Cena za dodávku elektřiny	VT	1090	1189	1390	1850	1780	1499
	NT	700	859	890	1065	1232	850

Cena za dodávku elektřiny se u sledovaných obchodníků v roce 2014 pohybuje od 1490 Kč/MWh ve VT a 886 Kč/MWh v NT (PRE) do 1655 Kč/MWh ve VT a 959 Kč/MWh v NT (E.ON). Nejlevnější dodavatelé účtují buď nulový stálý plat při obdobných cenách za dodávku elektřiny, nebo výrazně

nižší ceny za dodávku elektřiny při obdobném stálém platu. U nejdražších dodavatelů jsou obvykle jak stálý plat, tak ceny za dodávku v obou tarifech vyšší.

Obrázek 8: Porovnání nabídek sledovaných obchodníků s elektřinou s nejnižšími a nejdražšími nabídkami na trhu v dvoutarifní sazbě pro akumulční spotřebiče v domácnosti [Kalkulator]

Rozdíl mezi nejdražší a nejnižší nabídkou odpovídá výši příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ

V sazbě D25d je vzhledem k celkově vyšší spotřebě elektřiny podíl stálého platu v ceně elektřiny nižší než v sazbě D02d. Naopak podíl příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ je vyšší. I u sazby D25d je však rozdíl mezi drahými a levnými dodavateli vyšší než příspěvek na podporu OZE, KVET a DZ.

Ziskovost vybraných energetických firem

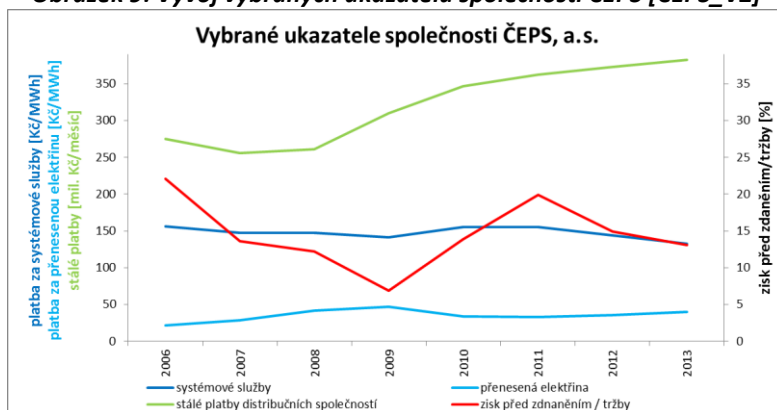
Na základě výročních zpráv regulovaných elektroenergetických společností lze prohlásit, že se jedná vesměs o činnost se zaručeným solidním ziskem. Například u společnosti ČEPS podíl zisku před zdaněním k tržbám pravidelně přesahuje 12 %, u distribučních společností se rovněž pohybuje kolem 15 %.

Teorie regulace vychází z předpokladu, že společnosti v průběhu regulačního období tlakem na efektivitu své náklady snižují, čímž dosahují vyšších zisků, než jim stanovil regulátor [REG]. Otázkou je, nakolik zisk ve výši kolem 25 % z příjmů motivuje k vyšší efektivitě při vědomí, že vyšší efektivnost bude „odměněna“ přísnější regulací.

V roce 2014 došlo k výraznému snížení regulovaných cen za distribuci elektřiny i regulované platby za systémové služby. Vliv tohoto zásahu ERÚ do ekonomiky regulovaných firem bude možné vyhodnotit až s odstupem.

V případě provozovatele přenosové soustavy, společnosti ČEPS, a. s., se regulované příjmy skládají z platby za systémové služby, která je fakturována koncovým odběratelům, a ze stálých měsíčních plateb za rezervaci přenosových zařízení a plateb za přenesenou elektřinu, jež jsou placeny distribučními společnostmi a zákazníky připojenými přímo do přenosové soustavy.

Obrázek 9: Vývoj vybraných ukazatelů společnosti ČEPS [CEPS_VZ]

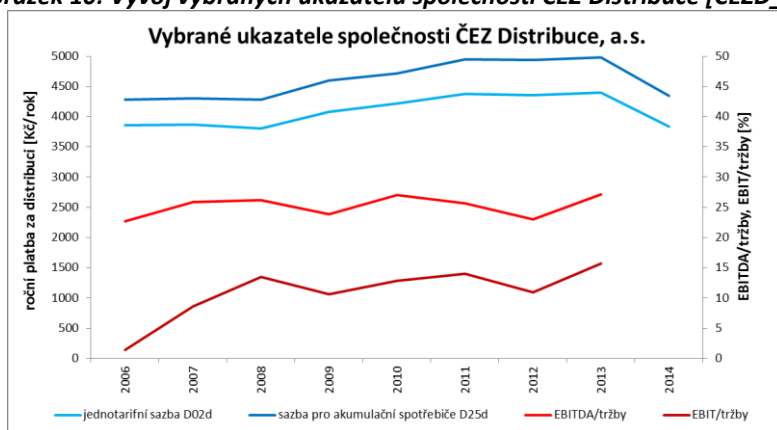

Čistý zisk společnosti ČEPS, a. s., se pohybuje kolem 15 % z tržeb

Je zajímavé, že nejnižší relativní zisk (v podílu k tržbám) byl vykázán v roce 2001, kdy byla výše regulované platby za systémové služby nejvyšší. Zhruba od roku 2004 lze pozorovat celkově stabilní ziskovost při poklesu výše platby. Výjimkou je pokles zisku v roce 2009, kdy platba za systémové služby mírně klesla, přestože ostatní položky rostly. V ostatních letech většinou platí, že pokud výše platby za systémové služby rostla, nebo alespoň neklesla, ziskovost rostla.

ČEZ, a. s., ve výroční zprávě za rok 2013 uvádí, že „...výrazně vzrostly tržby z distribuce a prodeje elektřiny v České republice (+11,3 mld. Kč), zejména vlivem korekčních faktorů za povinný výkup z obnovitelných zdrojů z předcházejících let...“. Korekční faktor kompenzuje náklady, které nebyly pokryty příspěvkem na OZE, KVET a DZ v předchozích letech, kdy ERÚ podcenil rozvoj podporovaných zdrojů a nastavil nižší příspěvek na podporu OZE, KVET a DZ, než by odpovídalo vyplacené podpoře. Uvedený důvod je zřejmě příčinou vyšší ziskovosti ČEZ Distribuce v roce 2013.

Obrázek 10: Vývoj vybraných ukazatelů společnosti ČEZ Distribuce [CEZD_VZ]

Zisk společnosti ČEZ Distribuce se pohybuje mezi 10 a 15 % z tržeb

Ukazatele ziskovosti společnosti ČEZ Distribuce, a. s., jsou velmi stabilní. EBITDA (z anglického Earnings before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization – zisk před odečtením úroků, daní, odpisů a amortizace, analogicky EBIT) se trvale pohybuje kolem 25 %. Hodnoty nad 15 % jsou přitom považovány za velmi dobré. Rovněž hodnoty zisku před odečtením úroků a daní (EBIT) mezi 10 až 15 % jsou považovány za velmi dobré.

Dlouhodobý vývoj ceny elektřiny

Před rokem 1989 byly ceny elektřiny relativně stabilní. Výjimkou by rok 1979, kdy v návaznosti na ropné krize došlo ke skokovému zdražení všech energetických zdrojů. V případě elektřiny se jednalo o nárůst o 50 %. Další zvyšování cen elektřiny pro domácnosti přišlo až po roce 1989.

S několika výjimkami ceny elektřiny od roku 1991 trvale rostly, viz níže uvedený přehled [MF]. Zpočátku se jednalo o důsledek vysoké inflace a odstraňování křížových dotací. Od roku 2006 prudce rostla cena silové elektřiny. Po roce 2009 se v koncových cenách elektřiny projevilo pochybení úřednické vlády premiéra Fischera v otázce regulace výkupních cen fotovoltaiky. Celkově vzrostly od roku 1990 ceny elektřiny pro domácnosti na zhruba desetinásobek.

Přehled vývoje cen elektřiny

1991

- 1. ledna zůstaly maximální ceny pro domácnosti a ostatní odběratele v cenové úrovni roku 1990; např. maximální cena pro domácnosti 0,48 Kčs/kWh
- 1. října zvýšení maximálních cen pro domácnosti o 70 %, tj. na 0,81 Kčs

1993

- 1. ledna zvýšení cen o 5 % sazbou daně z přidané hodnoty; maximální cena pro domácnosti se zvýšila na 0,85 Kč/kWh

1994

- 1. června zvýšení maximálních cen pro domácnosti o 10 %, tj. na 0,93 Kč/kWh

1995

- 1. června byly zvýšeny maximální ceny pro domácnosti o 12 % s vyšším zvýšením u přímotopného vytápění (o 14 %) a nižším u sazby BS (o 8 %); průměrná cena za 1 kWh dosáhla 0,99 Kč

1996

- 1. srpna se zvýšily maximální ceny pro domácnosti o 15 % a průměrná cena 1 kWh dosáhla 1,07 Kč
- Ke stejnému datu byly upraveny (zvýšeny) i stálé měsíční platy

1997

- 1. července se zvýšily maximální ceny pro domácnosti o 15 %; průměrná cena 1 kWh dosáhla 1,23 Kč
- Současně se zvýšením cen došlo i ke zvýšení stálých měsíčních platů ve všech sazbách (např. měsíční plat u sazby B stoupl ze 40 Kč na 43 Kč)

1998

- 1. ledna byly zvýšeny maximální ceny pro domácnosti i ostatní spotřebitele o 16,2 % z titulu přechodu elektřiny ze zvýhodněné sazby DPH ve výši 5 % na základní sazbu 22 %
- 1. července se zvýšily maximální ceny elektrické energie dodávané domácnostem v průměru o 24 % (v rámci konkrétních tarifů se ceny kWh zvýšily diferencovaně v intervalu 23 až 26 %, stálé měsíční platy vzrostly o 14 až 18 %)

1999

- 15. ledna byly stanoveny maximální ceny elektrické energie dodávané ČEZ, a. s., osmi distribučním společnostem, ceny pro domácnosti se nezměnily

2000

- 1. ledna byly zvýšeny maximální ceny pro dodávky domácnostem o 15 %

2001

- 1. ledna se zvýšily ceny elektřiny pro domácnosti v průměru o 14 %, a to v dosavadní tarifní struktuře
- 1. července byla zavedena nová tarifní soustava, kterou včetně pravidel pro přechod ze stávajících tarifů na nové vyhlásil ERÚ; hlavním důvodem byla deklarovaná snaha, aby každý zákazník platil cenu, jež odpovídá struktuře skutečných nákladů na jeho zásobování elektřinou

2002

- 1. ledna vzrostly ceny elektrické energie u dodávek pro domácnosti o 9,4 %

2003

- 1. ledna ERÚ zavedl individuální ceny pro jednotlivé regionální distribuční společnosti i pro kategorii domácností; ceny pro domácnosti zůstaly buď stejné, nebo poklesly až o 9 % v závislosti na distribuční společnosti, pod kterou spadaly

2004

- 1. ledna byly zvýšeny ceny elektrické energie regionálních distribučních společností o 1,4 až 6,6 %; ceny společnosti PRE působící v Praze zůstaly zachovány

2005

- 1. ledna došlo ke zvýšení průměrné ceny dodávek elektřiny malooběru pro domácnosti o 4,3 % podle sdělení ERÚ (ČSÚ vykázal nárůst 4,9 %); nejvyšší nárůst byl na jižní Moravě (o 7,6 %), naopak elektřina zlevnila v jižních Čechách (o 5,8 %)

2006

- 1. ledna došlo k průměrnému navýšení cen dodávek elektřiny pro domácnosti o 8,9 %, nejméně v regionu středních Čech (o 4,2 %), nejvíce u domácností ze severní Moravy (o 13,3 %)

2007

- 1. ledna došlo k průměrnému navýšení cen dodávek elektřiny pro domácnosti o 7,9 %; průměrný nárůst regulovaných položek byl pouze 1,2 %, neregulovaná cena silové elektřiny vzrostla v průměru o 16 %

2008

- 1. ledna došlo k průměrnému navýšení cen dodávek elektřiny pro domácnosti o 9,1 %; průměrný nárůst regulovaných položek byl 1,8 %, neregulovaná cena silové elektřiny vzrostla v průměru o 17 %

2009

- 1. ledna došlo k průměrnému navýšení cen dodávek elektřiny (bez vlivu daňových položek) pro domácnosti o 11,9 %; průměrný nárůst regulovaných položek byl 7,3 %, neregulovaná cena silové elektřiny vzrostla v průměru o 15,6 %; v případě malooběru podnikatelů na hladině nízkého napětí byl celkový průměrný meziroční nárůst bez vlivu daňových položek 13,4 %

2010

- 1. ledna došlo k průměrnému snížení cen dodávek elektřiny (bez vlivu daňových položek) pro domácnosti o 3,6 %; průměrný nárůst regulovaných položek byl 11,72 %, neregulovaná cena

silové elektřiny klesla v průměru o 14,8 %; v případě maloodběru podnikatelů na hladině nízkého napětí byl celkový průměrný meziroční pokles bez vlivu daňových položek o 4,21 %

2011

- 1. ledna došlo k průměrnému navýšení cen dodávek elektřiny (bez vlivu daňových položek) pro domácnosti o 4,6 %; průměrný nárůst regulovaných položek činil 15,3 %, neregulovaná cena silové elektřiny klesla v průměru o 5,7 %; ČSÚ vykázal celkové zvýšení spotřebitelských cen elektřiny za rok 2011 (prosinec 2011 / prosinec 2010) o 4,8 %

2012

- 1. ledna se ceny elektřiny pro domácnosti meziročně zvýšily o 4,2 % [ISC]

2013

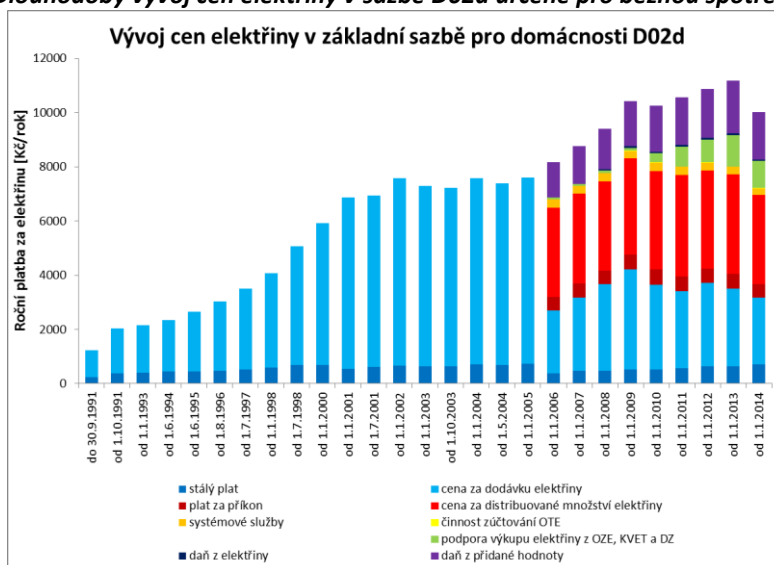
- 1. ledna se ceny elektřiny pro domácnosti meziročně zvýšily o 3,3 % [ISC]

2014

- 1. ledna se ceny elektřiny pro domácnosti meziročně snížily o 10,5 % [ISC]

V níže uvedených grafech jsou do roku 2002 použity ceny elektřiny s celostátní působností, jak byly vyhlášovány nejdříve Ministerstvem financí a později Energetickým regulačním úřadem. Od roku 2003 do roku 2005 je použit prostý průměr cen jednotlivých REAS. Od roku 2006 se jedná o vážený průměr cen sledovaných obchodníků s elektřinou na distribučním území partnerských firem. Váhy byly zvoleny podle počtu REAS, které jsou součástí nových subjektů, jmenovitě ČEZ 5/8, E.ON 2/8 a PRE 1/8. Tento postup není zcela přesný, ale vzhledem ke skutečnosti, že cenové rozdíly mezi sledovanými obchodníky jsou malé, je pro dané použití jeho přesnost dostatečná.

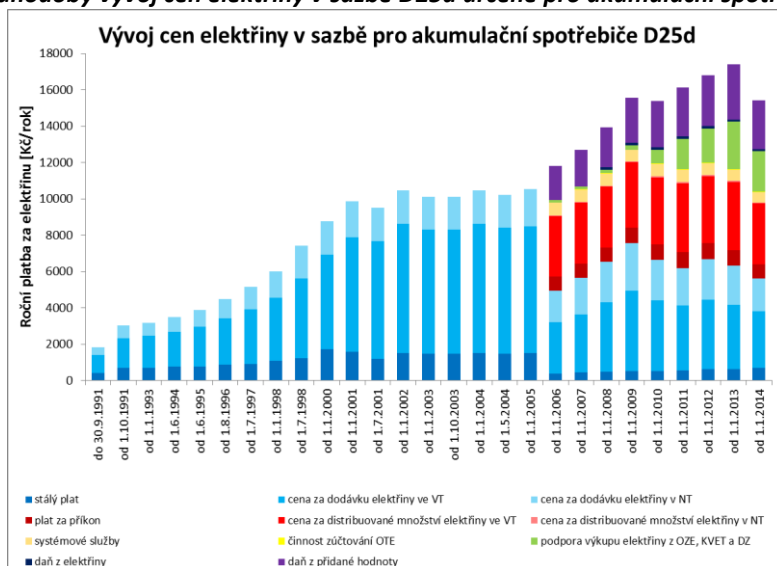
Obrázek 11: Dlouhodobý vývoj cen elektřiny v sazbě D02d určené pro běžnou spotřebu domácností

Cena elektřiny vzrostla na téměř desetinásobek, nejrychleji do roku 2001 z důvodu deregulace a následně v letech 2006 až 2009 v důsledku růstu cen na energetické burze

K nejvýraznějšímu růstu cen elektřiny došlo před rokem 2001 a následně v letech 2006 až 2009. Růst cen v posledních letech, který souvisí s růstem nákladů na podporu obnovitelných zdrojů elektřiny, kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů, je v tomto kontextu méně významný.

Obrázek 12: Dlouhodobý vývoj cen elektřiny v sazbě D25d určené pro akumulční spotřebiče domácností

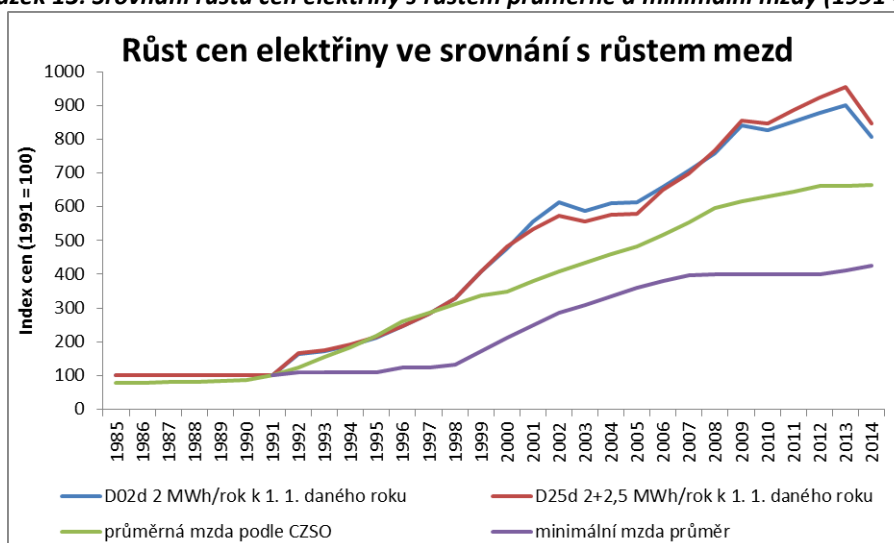

Cena elektřiny vzrostla na téměř desetinásobek, nejrychleji do roku 2001 z důvodu deregulace a následně v letech 2006 až 2009 v důsledku růstu cen na energetické burze

Srovnání s vývojem mezd a inflací

Index cen elektřiny byl porovnán s indexem průměrné mzdy vypočítaným podle informací ČSÚ, s indexem minimální mzdy vypočítaným podle informací MPSV a s indexem spotřebitelských cen (inflací). Při výpočtu indexů byly za základ vzaty hodnoty z roku 1991 (1991 = 100).

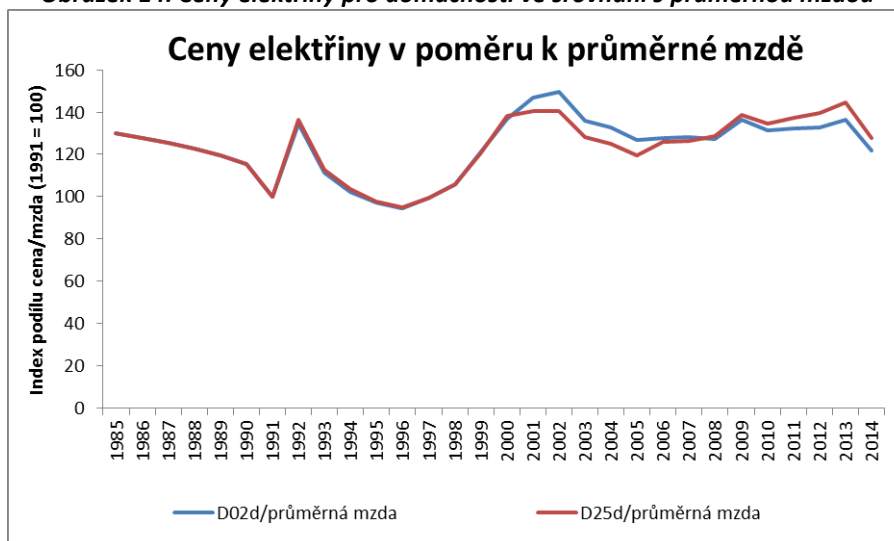
Obrázek 13: Srovnání růstu cen elektřiny s růstem průměrné a minimální mzdy (1991 = 100)

Ceny elektřiny rostly rychleji než mzdy

Ceny elektřiny se skokově zvýšily v roce 1991, průměrný růst cen pro domácnosti představoval 70 %. Následně však ceny elektřiny rostly pomaleji než průměrná mzda, takže až zhruba do roku 1998 růst cen elektřiny odpovídal růstu mezd, viz obrázek 13. V letech 1998 až 2002 však ceny elektřiny rostly rychleji než mzdy, a podíl nákladů na elektřinu v rozpočtech domácností proto rostl. V letech 2003 až 2005 mzdy rostly, ale ceny elektřiny víceméně stagnovaly. V letech 2006 až 2009 opět ceny elektřiny rostly rychleji než mzdy, elektřina však stále byla relativně dražší. V roce 2014 ceny elektřiny pro domácnosti poprvé v historii výrazněji klesly, protože část příspěvku na podporu elektřiny z OZE, KVET a DZ byla převedena z ceny elektřiny do státního rozpočtu, do kterého zase naopak přispívají fotovoltaické firmy prostřednictvím tzv. solární daně.

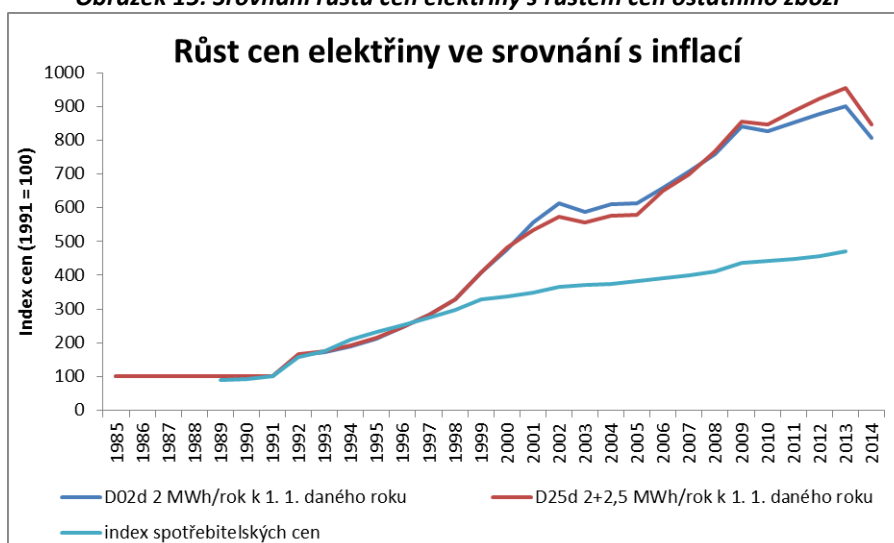
Obrázek 14: Ceny elektřiny pro domácnosti ve srovnání s průměrnou mzdou

Elektřina relativně zdražila

V poměru k průměrné mzdě elektřina skokově zdražila v roce 1992, rychlý růst mzdy v následujícím roce však toto zvýšení téměř vyrovnal. V letech 1995 až 1997 byla dokonce elektřina v poměru k průměrné mzdě levnější než v roce 1991. Další rychlé zdražení elektřiny v letech 1999 až 2001 už nikdy nebylo růstem mezd vykompenzováno. Od roku 2005 cena elektřiny v poměru k průměrné mzdě v sazbě D02d víceméně stagnuje, v sazbě D25d mírně roste.

Obrázek 15: Srovnání růstu cen elektřiny s růstem cen ostatního zboží

Ceny elektřiny rostou rychleji než ceny ostatního zboží

Ceny elektřiny v minulosti rostly výrazně rychleji než ceny ostatního zboží, viz obrázek 15. Zatímco průměrná cena zboží ve spotřebním koši vzrostla od roku 1991 na čtyřnásobek, ceny elektřiny rostly ve stejném období nejméně dvakrát rychleji. V kontextu předchozích grafů lze říci, že v poměru k průměrné mzdě od roku 1991 elektřina zdražila, zatímco většina ostatního zboží zlevnila.

Náklady na služby související s distribucí elektřiny

Celkové náklady na související služby do roku 2013 rostly, v roce 2014 došlo k poklesu. Hlavním důvodem je růst nákladů na podporu OZE, KVET a DZ a rostly rovněž náklady na činnosti zúčtování operátora trhu s elektřinou. Naopak náklady na systémové služby klesaly.

Decentralizované zdroje elektřiny, tedy zejména OZE, prokazatelně snižují ztráty při přenosu a distribuci elektřiny. Vyplývá to z Roční přípravy provozu 2011 [RPP11], kde se uvádí, že při maximálním výkonu FVE (předpokládáno 1940 MW) se „zvýší spolehlivost vyjádřená kritériem (N-1) a ztráty v přenosové soustavě klesnou o 14 MW“. Vzhledem k celkové velikosti distribučních soustav ve vztahu k velikosti přenosové soustavy lze předpokládat, že celkové snížení ztrát v elektrizační soustavě je několikanásobně vyšší.

Tabulka 9: Vývoj plateb za služby související s distribucí elektřiny

Rok		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Systémové služby	Kč/MWh	169	157,9	159	172	171,8	156,28	147,15	147,81	141,01
Činnost zúčtování OTE	Kč/MWh	-	4,1	4,1	4,1	4,63	4,63	4,63	4,75	4,75
Podpora OZE, KVET a DZ	Kč/MWh	-	8 ¹	20 ¹	42 ¹	39,45	28,26	34,13	40,75	52,18

¹ Odhadnuto na základě výše uvedeného grafu.

Rok		2010	2011	2012	2013	2014
Systémové služby	Kč/MWh	155,4	155,4	144	132,19	119,25
Činnost zúčtování OTE	Kč/MWh	4,75	4,75	6,75	7,56	7,55
Podpora OZE, KVET a DZ	Kč/MWh	166,34	370	419,22	583	495

Systémové služby

Náklady na systémové služby uvádí ERÚ již od prvního cenového rozhodnutí CR 1/2001, tj. od roku 2001. V cenících pro domácnosti je však tato položka explicitně uváděna až od roku 2006.

Činnosti operátora trhu s elektřinou

Náklady na činnosti zúčtování operátora trhu s elektřinou uvádí ERÚ v cenových rozhodnutích od roku 2002. V cenících pro domácnosti je však tato položka explicitně uváděna až od roku 2006. Její výše je ve srovnání s jinými položkami zcela zanedbatelná. Podle § 17d energetického zákona je od roku 2011 v této položce zahrnut poplatek na činnost Energetického regulačního úřadu.

Náklady na podporu obnovitelných zdrojů

Podíl příspěvku na podporu výkupu elektřiny z OZE, KVET a DZ na celkovou cenu elektřiny lze na fakturách sledovat od roku 2006, kdy je tato položka uváděna zvlášť v ceně elektřiny pro koncové odběratele. ERÚ však v cenových rozhodnutích uváděl náklady na podporu OZE, KVET a DZ samostatně už o rok dříve. Výkupní ceny pro obnovitelné zdroje energie přitom byly poprvé stanoveny ERÚ již pro rok 2002 v Cenovém rozhodnutí č. 1/2002 a zaměstnanci ERÚ v prezentacích opakovaně v letech 2009 a následujících uváděli náklady na podporu OZE už od roku 2002, kdy však byly skryty v celkové částce regulované ceny za elektřinu.

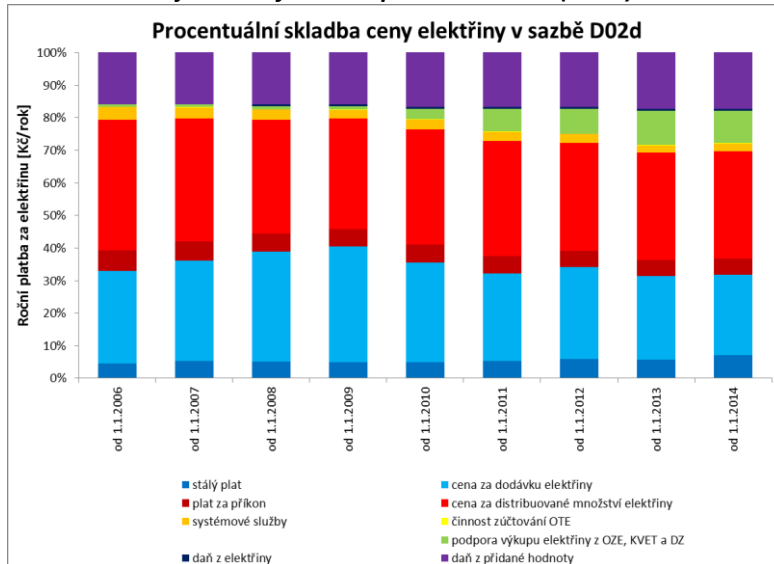
Procentuální podíl nákladů na podporu OZE, KVET a DZ v cenách sledovaných dodavatelů v sazbách D02d a D25d je uveden v grafech dole.

Jedním z pozitivních důsledků podpory OZE je pokles cen silové elektřiny. Rozvoj podporovaných obnovitelných zdrojů v Německu vede k nadbytku výrobních kapacit, což tlačí ceny na energetických burzách dolů.

Náklady na podporu OZE, KVET a DZ mohly být v České republice výrazně nižší, pokud by byly včas sníženy výkupní ceny pro elektřinu z fotovoltaických elektráren. Vláda v roce 2009 správně vyhodnotila potřebu výkupní ceny snížit, ale z dosud nezveřejněných důvodů k tomuto kroku

nepřístupila. Příslušná novela zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře obnovitelných zdrojů, byla podána pozdě (v listopadu 2009), a navíc s působností odloženou až na rok 2011. Kromě toho byla Poslanecká sněmovna zablokována obstrukcemi ODS [BOOM1, BOOM2].

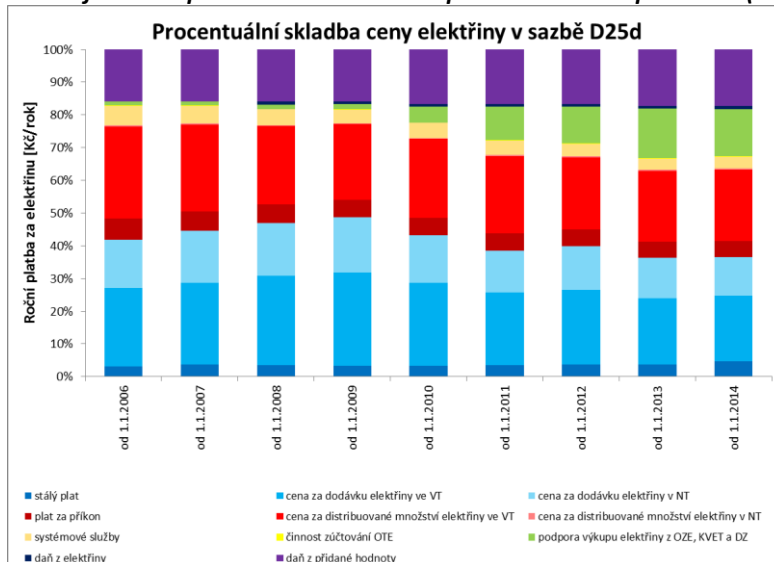
Obrázek 16: Podíl nákladů na podporu OZE, KVET a DZ v jednotarifní sazbě pro domácnosti (D02d)

Podíl příspěvku na podporu OZE, KVET a DZ je 10 %

Náklady na podporu OZE, KVET a DZ se v současnosti pohybují kolem 10 % z ceny elektřiny pro domácnosti v sazbě D02d. V sazbě D25d se podíl těchto nákladů pohybuje kolem 15 % z celkových plateb za elektřinu.

Obrázek 17: Podíl nákladů na podporu OZE, KVET a DZ v dvoutarifní sazbě pro domácnosti určené pro akumulční spotřebiče (D25d)

Podíl příspěvku na podporu OZE, KVE a DZ je 14 %

Příspěvek na podporu OZE, KVET a DZ zahrnuje od roku 2011 náklady na odchylku, které byly dříve pravděpodobně zahrnuty v ceně za distribuci a systémové služby. Odchylka je rozdíl mezi předpokládanou a skutečnou výrobou elektřiny v daném časovém úseku. Provozovatel přenosové soustavy se snaží odchylky vyrovnávat a k tomu nakupuje podpůrné služby. Průměrné předpokládané ceny

odchylek neboli náklady na podpůrné služby pro jednotlivé druhy obnovitelných zdrojů vyhláší ERÚ nejpozději v listopadu na celý následující rok (viz tabulka 10). Poněkud překvapivé je, že ERÚ neurčuje náklady na odchylky u KVET a DZ ani u konvenčních zdrojů.

ERÚ publikuje měsíční a roční zprávy o provozu elektrizační soustavy [ERU_M, ERU_R], z nichž lze zjistit výrobu jednotlivých OZE. Údaje o vyplacené podpoře a jejím členění na jednotlivé podporované zdroje však nikdy nebyly součástí oficiálních informací publikovaných na webových stránkách úřadu.

Od roku 2013 jsou informace o výrobě podporovaných zdrojů a vyplacené podpoře publikovány přehledně na webových stránkách společnosti OTE. Celkové náklady na odchylku ani na stránkách OTE zveřejněny nejsou. Zřejmě by bylo možné vypočítat je jako násobek roční výroby jednotlivých OZE a odpovídající průměrné ceny odchylky.

Tabulka 10: Průměrné předpokládané ceny odchylek pro jednotlivé obnovitelné zdroje

Druh podporovaného zdroje	Cena odchylky	
	2013	2014
Vodní elektrárny	35	23
Spalování biomasy	35	23
Geotermální elektrárny	35	23
Elektrárny na bioplyn, skládkový plyn a kalový plyn z ČOV	35	23
Větrné elektrárny	130	71
Fotovoltaické elektrárny	312	268

U konvenčních zdrojů, kombinované výroby elektřiny a tepla nebo u druhotných zdrojů by náklady na odchylku měly být teoreticky stejné jako u stabilních OZE. U velkých zdrojů je nutné přičíst náklady na zálohu pro případ výpadku, která by měla být úměrná výkonu.

Závěr

Cenu elektřiny v posledních 20 letech zvyšovalo (přírůstek v rámci uvedeného časového intervalu):

- skokové zdražení v roce 1991: +65 % v sazbě D02d, resp. +67 % v sazbě D25d
- postupná deregulace od roku 1991 do roku 2002: +271 %, resp. + 243 % (zahrnuta změna DPH v roce 1998 z 5 na 22 %)
- růst cen silové elektřiny mezi lety 2005 a 2009: +37 %, resp. +48 % (projevil se se zpožděním, ceny rostly pouze do roku 2008, od té doby klesají)
- podpora OZE, KVET a DZ od roku 2009 do roku 2014: +8 %, resp. +13 % (zahrnut příspěvek ze státního rozpočtu, růst je díky tomu nižší, než by byl bez příspěvku)

Cenu elektřiny naopak snižovalo (počítáno k maximu v roce 2013):

- pokles cen silové elektřiny od roku 2009: -10 %, resp. -12 % (projevuje se se zpožděním; je jedním z pozitivních důsledků podpory OZE a kompenzuje růst nákladů na jejich podporu)

pokles regulované ceny za distribuci oproti roku 2013: -4 %, resp. -3 %
(může souviset s poklesem cen silové elektřiny, a byl by tedy důsledkem podpory OZE; je rovněž možné, že ERÚ po změně vedení v srpnu 2011 [ERU_FM] tyto položky důsledněji reguluje, protože ve svých tiskových prohlášeních od té doby zdůrazňuje ochranu spotřebitelů)

- pokles nákladů na systémové služby oproti roku 2006: -1 %, resp. -1 %

Zajímavé je, že rozdíly mezi nejdražšími a nejlevnějšími nabídkami obchodníků s elektřinou jsou vyšší než náklady na podporu OZE, KVET a DZ.

Reference

[2003/96/ES] Směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/ris/ais-risdb-ec-table.nsf/EF75649D513FD72BC12570050038DAB3/\\$file/32003L0096Fin.pdf](http://www.mzp.cz/ris/ais-risdb-ec-table.nsf/EF75649D513FD72BC12570050038DAB3/$file/32003L0096Fin.pdf).

[Z261] Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. ČÁST ČTYŘICÁTÁ SEDMÁ, DAŇ Z ELEKTŘINY, Čl. LXXIV. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonStruct.jsp?page=1&idBiblio=65109&recShow=114&nr=261~2F2007&rpp=100#parCnt>.

[V436] ERÚ. Vyhláška č. 436/2013 Sb., o způsobu regulace cen a postupech pro regulaci cen v elektroenergetice a teplárenství a o změně vyhlášky č. 140/2009 Sb., o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://www.eru.cz/-/vyhlaska-c-436-2013-sb->.

[V150] ERÚ. Vyhláška č. 150/2007 Sb., o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen. Na základě zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon).

[V140] ERÚ. Vyhláška č. 140/2009 Sb., o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen (novelizace 264/2010, 393/2011, 348/2012, 436/2013). Na základě zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon) a zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů).

[V438] ERÚ. Vyhláška Energetického regulačního úřadu č. 438/2001 Sb., kterou se stanoví obsah ekonomických údajů a postupy pro regulaci cen v energetice (novelizace 13/2003 a 575/2004).

[Z458] Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon). Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/zakon-c-458-2000-sb-o-podminkach-podnikani-a-o-vykonu-statni-spravy-v-energetickyx-odvetvich-a-o-zmene-nekterych-zakonu-energeticky-zakon>.

[EnSlov] ČEPS. Energetický slovník. Dostupné z: <https://www.ceps.cz/CZE/Media/Stranky/Energeticky-slovník.aspx>.

[CEZD] ČEZ Distribuce. Základní informace. Dostupné z: <http://www.cezdistribuce.cz/cs/informace-o-spolecnosti/zakladni-informace.html>.

- [EOND] E.ON Distribuce. Profil společnosti. Dostupné z: <http://www.eon-distribuce.cz/cs/o-spolecnosti/profil/eon-distribuce.shtml>.
- [PRED] PREDistribuce. O společnosti. Dostupné z: <http://www.predistribuce.cz/distribuce/o-spolecnosti.html>.
- [CEZP] ČEZ Prodej. Profil společnosti. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/o-spolecnosti/skupina-cez/spolecnosti-skupiny-cez-v-cr/cez-prodej/profil-spolecnosti.html>.
- [EONP] E.ON Energie. O společnosti. Dostupné z: <http://www.eon.cz/cs/o-spolecnosti/portret-skupiny-e-on/skupina-e-on-v-cr/e-on-energie-a-s.shtml>.
- [Kalkulator] TZB-info. Kalkulátor cen energií. Dostupné z: <http://kalkulator.tzb-info.cz/cz/dodavka-elektricke-energie>.
- [PREP] Pražská energetika. O nás. Dostupné z: <https://www.pre.cz/cs/profil-spolecnosti/o-nas>.
- [RZP03] Energetický regulační úřad. Roční zpráva o provozu 2003. Dostupné z: http://www.eru.cz/documents/10540/462820/Rocni_zprava_provoz_ES_2003.pdf/8194e8e8-fc05-4304-8bc6-dec416177723, str. 112.
- [RZP06] Energetický regulační úřad. Roční zpráva o provozu 2006. Dostupné z: http://www.eru.cz/documents/10540/462820/Rocni_zprava_provoz_ES_2006.pdf.
- [RZP13] Energetický regulační úřad. Roční zpráva o provozu 2013. Dostupné z: http://www.eru.cz/documents/10540/462820/Rocni_zprava_provoz_ES_2013.pdf.
- [SB_WDI] Světová banka. World Development Indicators (ukazatele světového rozvoje). Dostupné z: http://www.google.cz/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_.
- [TaxEx] EXCISE DUTY TABLES. Part II – Energy products and Electricity. July 2014. Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/energy_products/rates/excise_duties-part_ii_energy_products_en.pdf.
- [OTE-OPM] OTE. Počty OPM dodavatelů. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/statistika/mesicni-zprava-elektrina/pocty-opm-dodavatelu>.
- [MF] Ministerstvo financí. Přehled vývoje cen regulovaných odvětví. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/regulace/cenova-regulace/prehled-vyvoje-cen-regulovanych-odvetvi>.
- [CR_ERU] Cenová rozhodnutí ERÚ, elektřina. Dostupné z: <http://www.eru.cz/cs/elektrina/cenova-rozhodnuti>, archiv rovněž na <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/archiv-cenovych-rozhodnuti-energetickeho-regulacniho-uradu>.
- [CV_MF] Cenové výměry Ministerstva financí 1995 až 2001. Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/pravni-predpisy/cenove-vymery-ministerstva-financi-1995-2001>.
- [ERU] Energetický regulační úřad. O úřadu. Dostupné z: <http://www.eru.cz/cs/o-uradu>.
- [ERU_FM] Energetický regulační úřad pod palbou. In: Facility Manager, duben 2014. Dostupné z: http://www.eru.cz/documents/10540/652319/Facility_Manager_2014-duben.pdf.
- [ERU_Q] Energetický regulační úřad. Často kladené dotazy. Dostupné z: <http://www.eru.cz/informacni-centrum/casto-kladene-dotazy>.

[RPP11] ČEPS. Roční příprava provozu 2011. Dostupné z:
https://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Dispecerske_rizeni/Priprava_provozu/Documents/RPP_2011.pdf.

[BOOM1] Bechník, B. Kdo a jak se snažil v roce 2009 zastavit boom fotovoltaiky. Dostupné z:
<http://energetika.tzb-info.cz/energeticka-politika/10355-kdo-a-jak-se-snazil-v-roce-2009-zastavit-boom-fotovoltaiky>.

[BOOM2] Bechník, B. Byly výkupní ceny elektřiny z fotovoltaiky stanoveny přiměřeně? Dostupné z: <http://oze.tzb-info.cz/fotovoltaika/9698-byly-vykupni-ceny-elektřiny-z-fotovoltaiky-stanoveny-primerene>.

[ISC] Český statistický úřad. Indexy spotřebitelských cen – inflace. Dostupné z:
<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/aktual-isc>.

[CEZD_VZ] Výroční zprávy ČEZ Distribuce 2005 až 2013. Dostupné z:
<http://www.cezdistribuce.cz/cs/informace-o-spolecnosti/vyrocní-zpravy.html>.

[PRED_VZ] Výroční zpráva PREDistribuce 2013. Dostupné z:
<http://www.predistribuce.cz/data/sharedfiles/PREdi/Nase-spolecnost/Vice-o-PREdistribuci/Vyrocní-zpravy/vz-2013-czpdf.pdf>.

[CEPS_VZ] Výroční zprávy ČEPS. Dostupné z: <https://www.ceps.cz/CZE/O-spolecnosti/Hospodarske-vysledky/Stranky/Vyrocní-zpravy.aspx>.

[REG] Blažíček, J. Cena elektrické energie na rok 2010 a strategie pro III. regulační období. Dostupné z: <http://www.tzb-info.cz/ceny-paliv-a-energi/6119-cena-elektrické-energie-na-rok-2010-a-strategie-pro-iii-regulacni-obdobi>.

[OTE] OTE. Základní údaje. Dostupné z: <https://www.ote-cr.cz/o-spolecnosti/zakladni-udaje>.

[Hist] ČEZ. Historie českého elektrárénství. Dostupné z: <http://www.cez.cz/cs/vyzkum-a-vzdelavani/pro-zajemce-o-informace/historie-a-soucasnost/historie-ceskeho-elektřarenstvi.html>.